Posamezna številka 8 dinarjev

Poštnina plačana v gotovini

ZASAVSKI vestnik

Izdaja Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Urejuje in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik: Stane Šuštar — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave: „Zasavski vestnik", Trbovlje I., upravna cesta — Telefon št. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah štev. 614-„T"-146.— List izhaja vsako sredo. — Letna naročnina 300 din, polletna 150 din, četrtletna 75 din, mesečna 25 din — Posamezna številka 8 din — Rokopisi morajo biti v uredništvu najkasneje vsak petek dopoldne in se ne vračajo

LETO VI. ŠTEV 46 — TRBOVLJE, 18. NOVEBMRA 1953 — GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Naši kandidati

Tov. LIDIJA ŠENTJURČEVA, doma iz Hrastnika, kandidat za zvezno skupščino v okraju Trbovlje.

Tov. MIHA MARINKO, predsednik vlade LRS, kandidat za republiško skupščino za sektor Trbovlje.

Tov. STANE BREČKO, predsednik mestne občine Hrastnik, kandidat za republiško skupščino za sektor Hrastnik.

Tov. MAKS JAKOPIČ, predsednik občine Dol pri Hrastniku, kandidat za republiško skupščino za sektor Hrastnik in okolico. Na sliki je drugi poleg tov. Ribiča, v času NOB.

Smrtni udarec našim sovražnikom bo 100% udeležba na volitvah

Sami si bomo zgradili lepše življenje!

Zavest, da imamo mi sami v rokah ključe naše hiše in usodo našega življenja, nam daje moč in voljo, da sami razmišljamo, kako si bomo lepše uredili svoje življenje. Splošno razpoloženje med našimi delovnimi ljudmi, odkar smo se otresli predsodkov, da moremo živeti le ob tuji pomoči in od vsiljenih naukov, nas uči, da smo ostali zvesti sami sebi in da zaupamo v svoje lastne moči.

Del skupnih moči je tudi delovno ljudstvo našega okraja, ki ni nič manj razpoloženo za napredek, kakor so razpoložene množice v katerem koli okraju naše domovine. Vse, kar smo doslej napravili je delo našega razuma in marljivih rok. Ako ne bi razumeli svojih lastnih zahtev in potreb ne bi n. pr. gradili Strojne tovarne v Trbovljah, ne bi olajšali in zboljšali delo v rudniku Zagorje z najboljšimi stroji, ne bi skrbeli za viden napredek steklarske, kemične, papirne in gradbene industrije, ne bi nas gnala želja po lepših cestah in ulicah, po večjem številu lepših in udobnejših stanovanj, po elektrifikaciji naših kmečkih krajev, ki je prvi korak h kulturnejšemu življenju na vasi itd. itd. Ako bi vse to delali samo ob času volitev, kot je bila navada nekoč, se ne bi mogli ponašati s tolikšnim napredkom, ne bi imeli vsak dan novih predlogov in ljudstva, ne bi imeli toliko in tako delavoljnih ljudi prav v vseh področjih naše dejavnosti. V tem vidimo svoje lastne sposobnosti, to je vsakdanji vidni dokaz naših sil, ki so povezane v Socialistično zvezo delovnih ljudi. Izven te zveze je v našem okraju samo sedem odstotkov polnoletnih državljanov.

Splošna aktivizacija odborov SZDL in njih povezanost z ljudstvom se kaže pri samostojnem reševanju vseh dnevnih nalog političnega, gospodarskega in kulturno-prosvetnega napredka. Množice niso brezbarvna gmota, ki ne bi vedela, kaj hoče in kam plove. Na vsakem našem množičnem sestanku sprejemamo dobra dela s pritrjevanjem, nepravilna pa odklanjamo z vso občutljivostjo in ostro kritiko, ki mnogo zaleže. Poslednje ostanke samovolje pa odpravljamo z vso odločnostjo. Zato nam je potrebno še večje sodelovanje in povezanost SZDL z našimi društvi, sindikati, s šolami itd., občinski ljudski odbori pa naj bi sklicevali posvetovanja s krajevnimi činitelji. Zaključke in sklepe naj bi iznašali na zborih volivcev, da preizkusijo njihovo vrednost.

Pred kratkim opravljene volitve v zbor proizvajalcev so pokazale splošno visoko zavest volivcev. Najboljše po udeležbi je bilo 1. volišče Pošte Trbovlje v XVI. volilni enoti s 96,66%, na zadnjem mestu pa 2. volišče »Ograd« v XIII. volilni enoti s 75%. Torej obe skrajnosti v Trbovljah. Pri volitvah v okrajni zbor proizvajalcev kmetijske skupine ni bilo tako velikega razpona, čeprav je na podeželju težavnejši teren in razmeroma manj političnega dela. Po udeležbi najboljši so bili volivci v Senožetih s 95,1%, najnižji odstotek je pa dosegla občina Polšnik s 87,3%, kar so zakrivili volivci v Tepah, je pa vzlic temu zelo lep uspeh. Med štirimi volilnimi sektorji je bil najboljši radeški sektor z 92,38 odst., najnižji pa hrastniški sektor z 88,14%, kar je tudi že zadovoljivo.

Te številke nas kažejo takšne, kakršne smo v vsem našem velikem delu, resno nas pa opominjajo, da nas bijejo po glavi in po petah vedno ene in iste napake. Med našimi najbolj grdimi napakami je znani tolažilni »bo že!«, ki se drži malodušnežev, in oportunistično opravičilo: »Bodo že opravili brez mene!«, kar je spričevalo tistih, ki se radi odtegnejo delu in so kar veseli, da niso bili »zraven« tam, kjer so uspehi manjši. To je nevarnost, ki pripelje človeka tako daleč, da ne more skriti svoje morale in je vedno znova odkrit kot goli sopotnik in brezbrižni »obstrančkar«. Toda nekdaj majhne in neopazne napake postanejo sedaj bolj vidne kot nekoč, ker jih množice s svojim sodelovanjem ne puste kar mimo, ker so množice kritične in imajo rade resnico in čiste račune.

Ker se dosledno držimo načela resnice, objavljamo z živo in pisano besedo vse, kaj delamo, in komu morajo služiti sadovi našega dela. Zaradi lažjega pregleda in jasnejšega prepoznanja naj navedemo samo nekaj okroglih številk.

V okraju Trbovlje smo vložili v gradbeništvo po osvoboditvi do lanskega leta 4 milijarde 79 milijonov — ali 510 milijonov dinarjev povprečno na leto (po sedanjih cenah je bilo leta 1939 vloženo 89 milijonov), letos pa že 577 milijonov. Letos, do konca septembra, so izdali okraj in občine skoraj 33 milijonov za prosveto in kulturo, 32 milijonov za zdravstvo in socialno zaščito, 18 milijonov za gradnjo in vzdrževanje cest ter 17 milijonov dinarjev za druge gradnje. Socialno zavarovanje je izplačalo nad 37 milijonov din denarnih nadomestil za čas bolezni, 32 milijonov din za zdravljenje v bolnišnicah, skoraj 10 milijonov din lekarnam za zdravila, nad 14 milijonov din za ambulantno zdravljenje in nego zob — nad 222 milijonov din je bilo izplačano za otroške dodatke v prvih osmih mesecih letošnjega leta, upokojencem pa nad 31 milijonov din pokojnin. Tako je bilo izdano do konca avgusta letos samo za soc. zavarovanje skoraj 600 milijonov. V teh številkah je dokazana resnična in vedno večja skrb za človeka, kar je pravzaprav edini namen naših skupnih prizadevanj in za kar naši delovni ljudje volijo vsak dan. V nedeljo, 22. novembra, bodo pa potrdili, da so za tiste kandidate, ki so jim naši delovni ljudje največje bogastvo.

Dobro vemo in se zavedamo, da so skrbi in uspehi v našem okraju trden del splošnih skrbi in uspehov, ki kujejo enotnost naših narodov v njihovo korist in ne na škodo sosednih narodov. Pri nas je dosežen že takšen napredek, trdnost in pogum ljudstva, ki kaže demokratičnemu svetu, da »Nekje je dežela...«, ki resnično obstaja in mimo katere ni mogoče iti. Sanjači, zaslepljeni sleparji in nasilneži okrog krivičnega 8. oktobra so obtičali tam, kjer so obtičali »Velikorusi«. Obtičati so morali, ker so občutili trdnost naše obrambe in videli »zvezde« ob prvem zaletu z glavo v socialistično trdnjavo, ki brani srečo delovnih ljudi pod vodstvom najboljših komunistov. Dvaindvajsetega novembra bomo volili take zastopnike in borce našega socialističnega napredka, ki bodo najtrdnejša opora zanesljivi roki našega maršala Tita.

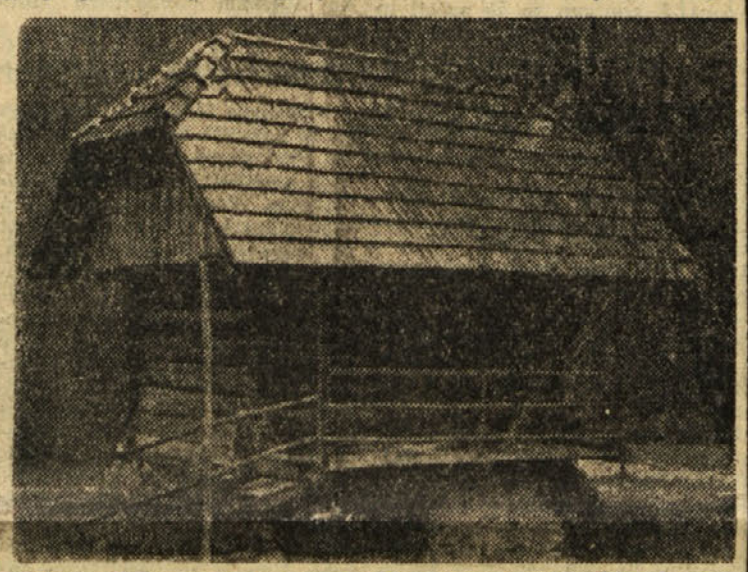

Hiša v Gaberskem, kjer je nek oč prebival naš kandidat, Miha Marinko.

Tovariš Miha Marinko

dosledni borec iz revolucionarnih revirjev - kandidat mesta Trbovlje za republiško skupščino

Kandidat mesta Trbovlje za republiško skupščino tovariš **Miha Marinko** izhaja iz delavskih vrst naših revirjev. Izšel je iz črnih rudarskih krajev našega Zasavja ter se skupno z ostalimi revolucionarnimi rudarji vzgajal ob velikih revolucionarnih tradicijah Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. Velika je revolucionarna zgodovina teh črnih revirjev, kjer se je že več kot pred 60 leti prvič dvignil slovenski proletariat k razredni borbi, ki je trajala nad pol stoletja ter se končala z veliko zmago nad izkoriščevalci in zatiralci delovnih ljudi slovenskega ljudstva. Kaj vse se je zgodilo v teh dolgih 60 letih! Polovica te dobe, celih trideset let, je tudi doba revolucionarnega borca za delavske pravice Mihe Marinka. Prav v naših revirjih je Miha Marinko s svojim svetlim zgledom klical vedno in vedno nove neustrašene borce v našo slavno Partijo in na široko razvijal najostrejši odpor proti vsem tlačiteljem in izkoriščevalcem delovnega človeka. V veliki meri je ravno zasluga tovariša Mihe Marinka, da se je upor najrevolucionarnejših borcev razvil v vsesplošen upor slovenskega delovnega ljudstva in v končno zmago.

Tov. Miha Marinko! — Rodili in vzgajali so te tisti naši revirji, v katere je stavljal tudi naš največji socialist Ivan Cankar svoje največje in najglobljе upe — revirji, v katerih je tudi sam nastopal kot politični vodja slovenskih rudarjev in kot njihov poslanski kandidat.

V svoji mladosti se je tov. Miha Marinko vzgajal in učil razredne borbe v revirjih Zagorja in večji del tudi v Trbovljah. Bil je kot mlad človek med borci proti nekdanji fašistični Orjuni, sodeloval je ob strani Vulča, Franceta Klopčiča in Franca Fakina. Prvega junija letošnjega leta je preteklo 29 let, ko je tov. Miha Marinko udaril z orožjem v roki proti fašistični Orjuni. Tedaj je poveljeval desetorici revolucionarnih mladincev — osemnajst let pozneje pa je bil počaščen od slovenskega delovnega ljudstva s tem, da je bil imenovan za prvega politkomisarja glavnega poveljstva vseh slovenskih partizanskih čet. — V letih stare Jugoslavije je bil tovariš Miha Marinko tudi dalj časa v tujini; bil je stalno preganjan revolucionar in komunist ter večkrat zaprt. V Trbovljah je delal na cesti Podmeja—Reka, stanoval je pa v preprosti kmečki kočici v Gabrskem, ker drugje ni dobil stanovanja. Tovariša Miha Marinka so naši rudarji dobro poznali kot požrtvovalnega, neustrašnega in nesebičnega revolucionarja in borca, ki se je skupno s ostalimi tovariši boril za pravice delavskega razreda. V časih, ko je tovariš Miha Marinko živel in delal v Trbovljah, se je partijsko delo močno poživilo. Rudarski dom je bil središče in shajališče trboveljskih revolucionarjev.

Ko se je tov. Miha Marinko vrnil iz tujine, kjer je prebil več let, je vse svoje sile posvetil političnemu delu Partije — revoluciji. Akoravno ga je tedanja oblast stalno preganjala, je vedno našel pot nazaj v svoje revirje, tudi takrat, ko so ga zaprli in internirali. Pobegnil je bivšim jugoslovanskim žandarjem in živel ilegalno. Vedel je, da ga njegovi revirji potrebujejo. Miha Marinko je kazal črnim revirskim krajem in ostalim delavskim centrom svetlo pot v svobodo. V boju je bil ob vsakem koraku med prvimi. Potrdilo in dokaz temu je njegova borba leta 1941 v Bučki. Vseskozi je junaško in zgledno prebil trdo borbo in po zmagi mu je tovariš Tito zaupal važna dela. Tako je bilo skozi celo vojno. Ko je po naši osvoboditvi prevzel najvišjo funkcijo v naši republiki in postaj predsednik vlade LRS, je hkrati prevzel tudi posle sekretarja CK ZKS, kjer je bil z našim življenjem in delom na terenu tesno povezan. Skupno s slovenskim delovnim ljudstvom in s tovariši svojih zasavskih revirjev je pomagal in še pomaga graditi lepše življenje in boljšo bodočnost nas vseh.

Kdo je bil v prvi vrsti poklican, da zastopa revolucionarne Trbovlje v naši republiški skupščini? Nihče drug kot ravno tov. Miha Marinko, ki je živel, delal, boril se in trpel skupno s trboveljskimi in ostalimi rudarji našega Zasavja za njihovo svetlejšo prihodnost in končno izgradnjo socializma v naši domovini.

Na volitve v nedeljo, 22. nov bomo šli vsi stoodstotno in oddali naše glasove enodušno za naše kandidate — revolucionarje: v zvezno skupščino bomo volili našo tov. *Lidijo Šentjurčevo*, v republiško skupščino pa bomo volili tov. Miha Marinka v Trbovljah.

Naši kandidati

Tov. VIKTOR KOVAČ, sekretar OK ZK Trbovlje, kandidat za republiško skupščino za sektor Radeče in okolico: Radeče, Vrhovo, Zidani most, Loka, Breg, Razbor, Dole pri Litiji in Podkum.

Tov. FRANC LUDOVIKO, sekretar MK ZK Zagorje, kandidat za republiško skupščino za sektor Zagorje, Loke, Izlake, Senožeti, Mlinše, Trojane, Čemšenik, Kotredež in Polšnik.

Tov. ALOJZ LUKAČ, predsednik mestne občine Zagorje, kandidat za republiško skupščino za sektor Zagorje, Loke, Senožeti, Izlake, Mlinše, Trojane, Čemšenik, Kotredež in Polšnik.

Tov. VILI ŠKRINJAR, [illegible] Trbovljah, kandidat okraja Trbovlje za zvezni zbor proizvajalcev.

Vsi na volitve v nedeljo, 22. novembra

za srečo naših otrok, za našo neodvisnost, enotnost in socializem

V zadnjih dneh po svetu

TRST — Tržačani razpravljajo sedaj o štirih zadevah in to o morebitni odstavitvi župana Bartolija, o nezaslišani hinavščini tržaških iredentistov v občinskem svetu, o podatkih, ki jih je dognala preiskava o fašističnih izgredih in o možnosti za internacionalizacijo Trsta. Rim išče sedaj vodilno glavo, na katero bi zvalil odgovornost zaradi neuspelih provokacij v Trstu, to pa naj bi bil župan Bartoli. Člani proitalijanskih strank nesramno kličejo OZN, naj pošlje v Trst komisijo, ki naj bi »nemudoma preiskala nevzdržno stanje v obeh conah«. — Glede Bartošove razprave o internacionalizaciji Trsta pa sodijo, da bi to v resnici bila rešitev, ki bi od vseh dosedaj predlaganih najbolj upoštevala koristi Tržačanov ter vlogo Trsta v odnosih z zaledjem.

NEW YORK. — Obilo prahu je dvignila mednarodno javnost vest, da je Truman uradno obtožen, da je bil »sovjetski agent«. Obtožbi, ki jo je iznesel državni tožilec Brownell, nihče v Ameriki, pa tudi po svetu ne more prav verjeti. Dejansko gre za enega izmed mnogih političnih manevrov republikanske stranke, da bi preprečila napredovanje demokratov in upad priljubljenosti vladajoče politične skupine.

ANKARA. — Ob razgovorih med predsednikom italijanske vlade Pella in turškimi državniki v Ankari posvečajo turški listi posebno zanimanje tržaškemu vprašanju. Znani turški novinar Ahmed Emin Jalman pravi: »Mi smo prijatelji Italije in Jugoslavije. Menimo, da je napetost med tema dvema državama nesreča ne samo zanju, marveč tudi za ves svobodni svet. Ne dvomimo, da se bo našla kakšna rešitev in da bodo skupni prijatelji opravili vlogo posredovalcev.«

PARIZ. — O tiskovni konferenci, ki jo je imel zunanji minister ZSSR Molotov in ki je bila v Parizu sprejeta s presenečenjem sodijo sledeče: prvikrat po letu 1943 se je zgodilo, da je zunanji minister ZSSR uporabil za svojo diplomatsko akcijo obliko tiskovne konference. Sovjetska zveza je zaskrbljena zaradi razvoja dogodkov po njenem zavračanju, da bi se udeležila konference v Luganu. Na konferenci so bile besede Molotova predvsem namenjene Franciji spričo dejstva, da je Francija odločno proti evropski armadi, kot pogoj za sklicanje konference štirih o Nemčiji pa ZSSR še vedno praktično zahteva, naj se zahodne sile odrečejo svojim načrtom o evropski armadi in o spremembi zasedbenega statuta Zahodne Nemčije.

DUNAJ. — Pred dnevi je avstrijski zunanji minister dr. Gruber izdal knjigo pod naslovom »Med osvoboditvijo in svobodo«. V tej knjigi očita vodstvu stranke, da je zašlo leta 1947 na pot tesnejšega sodelovanja z informbirojevsko stranko v Avstriji in popolne naslonitve na SZ. Kancler Raab je demantiral Gruberjeve trditve, ta pa je odstopil, o čemer je bil obveščen predsednik republike dr Körner, ki je odstop sprejel.

Iz Litije in okolice

Volitve odbornikov zbora proizvajalcev kmetijske skupine

Za volitve v okrajni zbor proizvajalcev kmetijske skupine so bile štiri zasavske občine združene v eno volilno enoto in sicer 52 po zaporedju, ki so jo sestavljale občine Litija, Šmartno pri Litiji, Prežganje in Gabrovka. Volitve so se vršile v nedeljo, 8. novembra. V smislu demokratičnih predpisov so razpravljali o kandidatih na predvolilnih sestankih v posameznih občinah, vseh kandidatov je bilo pet. Pri volitvah je dobil največ glasov tov. Jože Voje, kmetovalec v Gabrovski gori in član upravnega odbora Kmetijske zadruge Gabrovka. Zato bo predstavljal v OLO vse te štiri občine tov. Voje. V ostalih občinah okraja Ljubljana-okolica pa so bili izvoljeni pri volitvah 8. novembra naslednji predstavniki iz kmetijskega področja: tov. Matevž Kogovšek, kmet iz Rovt, France Oblak, kmetovalec iz Drenovega griča, Ciril Trček, predsednik KZ iz Borovnice, tov. Anton Remškar iz Zaklanca, predsednik tamkajšnje KZ, tov. Jože Japelj iz Iške vasi, tov. Jože Kastelic, kmetovalec iz Velikega Mlačeva pri Grosupljem, France Smolej, kmet iz Šentvida na Dolenjskem, France Razpotnik, kmetijski tehnik in član upravnega odbora KZ iz Kamnika, Ivan Knific, predsednik KZ v Medvodah, Albin Sušnik, kmetovalec iz Moravč, tov Stane Grčar, posestnik in predsednik KZ v Dobu pri Domžalah, Lojze Avsec, kmet in predsednik KZ Beričevo ob Savi. Vseh odbornikov so volili pri zadnjih volitvah 13. Odslej bo štel okrajni ljudski odbor Ljubljana-okolica 126 namesto dosedanjih 117 članov.

Za volitve svojih predstavnikov so se na vseh voliščih lepo pripravili: okrasili so volišča in z lepo udeležbo dokazali svoje razumevanje za sodelovanje pri ljudski oblasti. V večini krajev so zaključili volitve že v dopoldanskih urah.

Pomoč osnovni šoli v Jevnici

Že v zadnji številki našega lista smo pisali o delu kresniške KZ. Ta je priskočila na pomoč tudi osnovni šoli v Jevnici, ki je bila nujno potrebna popravila. Precej občutno škodo je napravilo jevniški šoli neurje letošnje poletje. Izpod Male Stange je namreč pridivjal jevniški potok, hudournik in valovje je vdrlo v šolsko poslopje ter naneslo vanj zemlje, peska in gramoza. Neurje je bilo tolikšno, da je voda vdrla na gornji strani v hišo, odtekala pa na spodnji. Voda je stala tedaj skoro dva metra visoko, kjer si bralci lahko predstavljajo divjanje tega drugače malega in skromnega potoka.

Ob tej nevihti pa ni nastala škoda samo na šolskem poslopju, marveč je razbesneli potok pokvaril tudi pot, ki drži iz Male Stange in drugih vasi do Jevnice, ki se je poslužujejo potniki za izhodiščno železniško postajo. KZ Kresnice je določila poseben znesek tudi za popravilo onesposobljenih dovoznih poti, kar bo v korist kmetom in njihovi živini.

Za strokovno izobraz bo naših kmetov

Današnja stvarnost in pot v socializem zahteva strokovnjake na vseh področjih našega gospodarskega življenja. Delavci v naših tovarnah se izobražujejo na svojih sindikalnih sestankih, pa tudi v številnih tečajih. Čas pa zahteva, da se nenehno izobrazujejo tudi naši kmetje. V obširnem okraju Ljubljana-okolica, kjer je okrog 20.000 kmetijskih gospodarstev, je delovalo do zadnjega časa le nekaj kmetijskih šol in tečajev, med drugim v Šmartnem pri Litiji, v Horjulu, na Igu pri Ljubljani, v Polhovem Gradcu, Preserju, Stični na Dolenjskem ter v Vodicah in v Šmartnem v Tuhinjski dolini.

Prizadevni okrajni ljudski odbor Ljubljana-okolica pa se trudi, da bi dvignil duševno in strokovno raven svojega prebivalstva. To dokazujejo tudi številke iz okrajnega proračuna, kjer je znaten del določen za šolstvo in prosveto. Prav tako je sprejel okrajni ljudski odbor na svoji zadnji seji sklep, da se uvedejo kmetijske šole v vseh 40 občinah domačega okraja. Za ta sklep se je zlasti potrudil okrajni zbor proizvajalcev. Činitelji v posameznih občinah so že pristopili k akciji za izvedbo obveznega šolanja kmečke mladine, ki je skončala osnovno šolo. Po poročilih iz posameznih občin bodo že v bližnjih tednih začeli s šolami kar v 24 novih občinah. Med prvimi, ki so si ustanovili kmečko gospodarsko šolo, so Kresničani. S poukom so že začeli in obiskuje to šolo 30 mladincev in mladink, ki so rojeni v letih 1936 in 1937. Šola bo trajala vse zimske mesece po dvakrat tedensko, dnevno vsakokrat po tri ure. V šoli poučujejo učitelji iz Kresnic, Jevnice in Ribč. Pouk kmetijske stroke pa je prevzel absolvent agronomije, ki je doma iz kresniške občine. Šola v Kresnicah bo trajala še ves marec leta 1954. Približno tako dolgo bodo trajale kmečko-gospodarske šole v vseh ostalih krajih v ljubljanskem okoliškem okraju.

Janez Kink umrl

V Litiji je umrl tov. Janez Kink, upokojeni železničar, ki bi 26. novembra t. l. praznoval 80-letnico svojega rojstva. Bil je doma iz Sevnice na Dolenjskem. Že v mladih letih je stopil v službo k železnici, večino let je pa služboval v litijski okolici, najdalje v Kresnicah.

Kinkovi otroci so bili vzgojeni v pravem, narodnem duhu, kar so dokazali tudi v narodnoosvobodilni vojni. Kinkova družina je izgubila v bojih za svobodo tri sinove; za dva sina oče vse do svoje smrti ni vedel, kje in kdaj sta padla.

Pokojniku bomo ohranili v naši dolini prijateljski spomin, težko prizadeti družini pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Smrt posestnika Bučarja

Nedavno smo poročali o 70. življenjskem jubileju tov. Avgusta Bučarja, posestnika na Grbinu pri Litiji. V zadnjem času je tov. Bučar obolel in umrl. Ob lepi udeležbi in navzočnosti gasilske deputacije so ga pokopali na litijskem pokopališču. Žalujoči družini naše sožalje!

Mehanizacija kmetijstva

Kmetijska zadruga v Kresnicah pa ni pozabila tudi na svoje člane. Prvi pogoj za napredek našega kmetijstva je uvedba mehanizacije. Posamezniki si težko sami preskrbe nekatere stroje, ki naj olajšajo delo našim kmetom. Prav zato je pohvale vredna gospodarska skupnost, ki je osredotočena v KZ. Delovna skupnost kresniških kmetov v KZ je že lani pomagala kmetom do nekaterih agrotehničnih pripomočkov, tako do ročne motorne kosilnice, ročne škropilnice, zaprašilca proti nadležnemu koloradarju in do motorne škropilnice. Letos so si pa člani KZ svoj inventar še povečali. Kupili so črpalko za gnoj in robkač za koruzo. Kmetje so veseli tudi novega elektromotorja (8 KS), ki jim bo prihranil precej delovne sile in olajšal delo.

Za izboljšanje živinoreje

Pri KZ v Kresnicah deluje več odsekov, ki skrbe za napredek v svojem delovnem področju. Tako je živinorejski odsek kupil za 90.000 din 430 kg težkega plemenskega bika z rodovnikom. Na ta način bodo izboljšali pleme in dvignili vrednost naše živine. V zadnjem času začenjajo napredni gospodarji uvajati tudi umetno osemenjevanje krav. Za ta moderni način živinorejskega razvoja skrbi veterinarska postaja iz Litije.

Iz prednjega vidimo, da se KZ v Kresnicah res razvija in napreduje.

Z gradnjo poslopja za gozdno upravo so že začeli

V letošnjem letu se je stavbeno gibanje v Litiji in okolici močno razgibalo, kar je znak gospodarskega porasta naših ustanov, pa tudi posameznikov. Med najlepšimi stavbami obeta biti poslopje gozdne uprave, ki so ga začeli graditi na Dobravi, planoti med Litijo in Šmartnim. Ta prostor je na izredno lepi točki. Gradnjo je prevzelo trboveljsko gradbeno podjetje, ki je že v kratkem času dogradilo kamnite temelje bodočega upravnega in stanovanjskega poslopja. Z deli nadaljujejo.

Z dograditvijo poslopja bo litijska gozdna uprava imela reprezentativen dom, ki ga po svoji dejavnosti tudi zasluži. Litijska gozdna uprava, doslej s sedežem v Šmatnem pri Litiji, upravlja gozdove na zasavskem območju vse od Ljubljane do Zidanega mostu na obeh bregovih Save. To gozdno področje je med največjimi v Sloveniji. Gozdna uprava skrbi za pogozdovanje, gojitev, urejevanje in izkoriščanje gozdov v zasavskem območju. Upravniku tov. Sosiču in delavskemu svetu, pa tudi gozdni direkciji in ljudski oblasti, ki so se zavzeli za to gradnjo, je treba čestitati k naporom in prizadevanju.

V Zagorju se pridno pripravljajo na Praznik republike

Poleg velikega in uspešnega pripravljanja na bližnje volitve se zagorska kulturna društva pripravljajo tudi na največji praznik jugoslovanskih narodov — na Praznik republike.

V obeh »Svobodah« prav pridno razpravljajo o vseh problemih za to proslavo. Razgovarjajo se o sporedu te prireditve, ki naj bi bila letos drugačna, da ne bi bilo to praznovanje vedno enolično in naj bi prikazalo resnično znanje naših »Svobod«.

Letos bodo v Zagorju poleg te proslave praznovali še prvo etapo izgradnje svoje nove moderne betonske ceste, ki jo od jutra do mraka, včasih pa še ponoči gradijo pridni delavci podjetja »Slovenija-cesta«. Vsi se zanimajo, če bo ta cesta za Praznik republike zgotovljena in povsem razumejo velike težave, s katerimi so se borili ti delavci v preteklih dneh in tednih, ko je vsak dan nagajal dež in oviral še boljše delo. Vendar Zagorjani pričakujejo, da bo do tega praznika cesta skončana.

»Svobode« pa sestavljajo program. Topliška »Svoboda« je imela sejo, posvečeno samo temu vprašanju. Ob republiškem prazniku bodo nastopili pevski zbori, morda tudi še novoustanovljena folklorna skupina; pa tudi godba na pihala se pridno pripravlja. Tudi zagorska »Svoboda« ima polne roke dela. Obe se zavedata, da morajo letos prikazati ljudem povsem nekaj novega, zlasti pa kvalitetnega.

Še nekaj. — Druga leta so se pripravljala društva ločeno, vsako zase. Letos bo pa koordinacijski odbor imel sejo, ki bo namenjena samo sestavi tega sporeda, tako da se bo z vzajemnim, vzporednim delom in organizacijo dosegel tudi v tem pogledu edini namen — kvaliteten in zanimiv program. Nedvomno bodo »Svobode« letošnje leto spoznale, da je skupno koordinirano delo zelo važen činitelj za dosego lepega uspeha. — **Pripomba uredništva:** tako naj bi delali tudi po naših drugih revirskih krajih!

Upoštevajmo in pomagajmo!

Živimo v času, v mesecih, ko je naše gospodarstvo v najobčutljivejšem razdobju, v času, ko se naša mesta, naši okraji in industrijski predeli zalagajo z vsemi nujnimi življenjskimi potrebščinami. V teh mesecih in tednih obratujejo naše železnice z vso svojo zmogljivostjo, da bi zadovoljile potrebe našega celotnega prebivalstva. V teh tednih se prevaža po naših železniških progah na stotine in stotine kmetijskih pridelkov iz južnih predelov Jugoslavije v notranjost države. Vedeti in pomisliti pa moramo, da naše železnice potrebujejo sedaj neprimerno večje število vsakovrstnih železniških voz kot v drugih letnih časih. Končno pa moramo tudi vedeti, da država nima tolikšnega voznega parka, da bi lahko krila vse potrebe po vagonih, ki jih potrebujejo naša podjetja, tovarne, rudniki in ostali prevozniki, v času, ko naše zadruge in ostali kmetijski predeli pošiljajo svoje pridelke na tržišča in v predelavo v vse kraje širom po državi.

Ravno v tem času se je naša železniška uprava obrnila na vse tiste, ki potrebujejo in naročajo železniške vagone, z utemeljeno zahtevo, naj pospešijo nakladanje in razkladanje železniških vagonov. Pri nas v trboveljskem okraju potrebujejo dnevno za nakladanje premoga preko 280 vagonov. Samo trboveljski rudnik potrebuje dnevno preko 130 odprtih železniških voz za nakladanje premoga, poleg tega naklada cementarna v Trbovljah dnevno preko 20 vagonov cementa v pokritih vozovih, rudnik Zagorje potrebuje dnevno preko 90 odprtih vagonov za transport premoga, zagorske apnenice spet 5 do 10 zaprtih vagonov za prevoz apna, poleg teh so pa še druge tovarne in podjetja v okraju, ki nakladajo dnevno večjo količino različnega materiala v vse serije železniških vagonov. Poleg tega pa prihaja spet dnevno za naše gospodarstvo in prehrano v trboveljski okraj spet preko 100 vagonov. Zamislimo si tedaj, da bi vsi ti prevozniki oziroma prejemniki vagonov nakladali ali razkladali svoje vozove po 5 ali 8 ur. Ves ta čas je ta vozovni park za železnico in za naše gospodarstvo mrtev, uporaben in živ spet šele po naložitvi ali razložitvi blaga, da ga postaja spet pošlje tja, kjer potrebujejo vagone za nova nakladanja.

Zato moramo vsi, zlasti pa naša podjetja in tovarne ter ostali razumeti, da so potrebe po železniških vagonih v tem času velikanske, kajti pomisliti moramo še posebno, da se po železnici prevažajo predmeti in blago, ki je pokvarljivo, če leži predolgo vskladiščeno, ali pa tudi prav zaradi tega ne prenese dolgega transporta. Zavedati se moramo vsi, da bomo samo s pospešenim nakladanjem, zlasti pa razkladanjem vagonov rešili propadanje pokvarljivo blago in s takim ravnanjem zagotovili nemoteno dostavo železniških vagonov vsem tistim, ki jih nujno potrebujejo. Važno ob vsem tem je pa seveda dobra povezava vseh prevoznikov s svojimi železniškimi postajami, da bodo le-te lahko ustregle vsem koristnikom v kar največji meri in nepristransko.

Žal pa imajo tudi v našem okraju podjetja, ki puščajo vagonske pošiljke, ki so prišle na njihov naslov, včasih po cele dneve vnemar, ne zavedajo se pa in ne pomislijo, da s takim zadržanjem škodujejo sebi in skupnosti. Vsi se moramo zavedati, da bomo le s polnim razumevanjem našega trenutno težkega položaja v pomanjkanju vagonov koristili naši celotni družbi, železnici olajšali in omogočili nemoteno redno poslovanje.

-M-

S kolesom skozi Trbovlje

Sem rojena Trboveljčanka in navdušena športnica. Ko so se začeli lepi dnevi v avgustu, sem sklenila napraviti kolesarsko turo iz Ljubljane preko Savinjske doline k sorodnikom v Trbovlje.

Zgodaj zjutraj sem prišla na vrh nad Trbovljami s savinjske strani. Megle so se dvignile in prelep je bil pogled na moje rodno mesto z višine. Bila sem vesela, da bom spet enkrat v Trbovljah. Zadovoljna se vsedem na kolo in se spustim po serpentinah navzdol.

Joj, prejoj — kar prekmalu me je obupna cesta prisilila, da sem pozabila na vse prijetne misli. Prišli so takšni odseki ceste, da se mi je zdelo škoda gum in sem rajši trgala čevlje.

V Gabrskem se je cesta zboljšala in kmalu sem pozabila na prejšnjo jezo in razočaranje. Bližala sem se že tako imenovanemu trgu, ko se spomnim, da bo tu nekje umetno jezero. Bo res v idiličnem koncu Trbovelj, toda kdaj? Ali se ne bo mesto že prej razširilo tudi v ta konec? Vse kaže tako.

Ko sem se vozila mimo pokopališča, sem se spomnila, kaj mi je pred dnevi pripovedovala teta, ko je prišla k nam na obisk in me povabila v Trbovlje, že takrat sem trdila, da se sedanji način pokopavanja na vsak prostor, ki je razpoložljiv, upira čutu pietete do mrtvih.

»Ni pomoči,« je rekla, »ni prostora. Res bo neprijetno, če bodo imeli čisto tuje družine en in isti grob, toda pieteta v takšni stiski ni važna. Govorijo tudi, da z novim pokopališčem še dolgo ne bo nič. Ko bodo staro pokopališče opustili, ne boš mogel prenesti kosti svojih rajnih, kvečjemu v skupni grob«.

»Hm,« sem si mislila, »toliko besed o kulturnosti. Saj spomin na rajne tudi sodi med kulturne pojme! Zgodovina vseh časov in narodov nam pove, da so častili svoje umrle in spomin nanje jim je bil svet. Niso pustili, da bi kdo skrunil grobove. Če bomo s pieteto do umrlih takole pomedli, bo pa res čudno. Zakaj si ne umislite krematorij? To bi bila najbolj higienična rešitev vprašanja in stiska za prostor bi tudi odpadla.«

»Kaj pa misliš!« me je zavrnila. »Da bi imeli ravno v Trbovljah prvi v državi krematorij? To bi bila prava domišljavost.«

»Kakšna domišljavost neki,« pravim, »če ni nikjer tako pereč problem pokopališča kot pri vas v Trbovljah, potem to pač ni nobena domišljavost, se mi zdi.«

V takem razmišljanju se pripeljem do Dimnika. »Vozi počasi,« sem si rekla, »na cesti delajo.« Ponos mi je polnil srce, ko sem videla, da postajajo Trbovlje res kulturnejše in civilizirane. Prava tlakovana cesta bo. Toda joj! Izmikati se pa res ni bila šala. Neki voznik je tako čudovito vrtel svoje konje po cesti, da sem prav zadnji hip s kolesom vred skočila na pločnik in se poškodovala udarila na pripravljenih robnikih. Vse kosti sem mu preklela!

In čudovite prometne ovire so se začele kar vrstiti. Vozim se dalje, občudujem ograjo okrog stadiona in pazim na cesto. Kar zagledam dva natrkana možaka — za Trbovlje nič novega! Žal mi je bilo, da so Trbovlje še vedno tako razvpite zaradi pijančevanja. Nič čudnega ni to. Če tujec vidi že zjutraj tako sliko, bo iz muhe napravil slona in dobro ime gre po zlu. Toda pločnik jima je bil preozek, morala sta na cesto. Kako bom prišla mimo? Začela sem zvoniti, toda zvonila sem gluhim ušesom. Ker sta bila precej na sredini ceste, sem upala, da se bom zmuznila mimo. Že sem bila prepričana, da se mi je posrečilo, ko se levi natrkanec spomni in zatuli: »Pazi!« Desni ni nič pogledal, odneslo ga je v zrak in — hop! — je bil na mojem sprednjem kolesu. Zavrem kolo in skočim z njega. To je bila stvar trenutka, vendar sva se oba znašla na tleh. Sveta jeza mi je razvezala jezik in pošteno sem mu jih povedala. Mislite, da ga je kaj ganilo? Kaj še! Neumno se mi je smejal in nekaj godel. Sprevidela sem, da pametnejši odneha. In odpeljala sem se dalje. Menda je bil ta dan res zaklet, ali kaj, kajti nekaj metrov dalje mi priteti neki otrok izza ovinka naravnost v kolo. Zavreti kolo ni bilo časa. Skočila sem s kolesa in ga vzdignila, da nisem podrla otroka. Ampak to delati ni šala. Desna noga me je pošteno bolela.

Začela sem grdo gledati in prav nevoljna sem nadaljevala vožnjo. Zvonim, da bi se mi skoraj zvonec pokvaril. Nič! Ljudje se sicer ozrejo, me pogledajo — in gredo dalje. Imela sem občutek, da imam na glavi namesto ruta tisti čas čarobni klobuk, ki dela človeka nevidnega. Saj so me tile ljudje vendar pogledali — videli me pa niso. To je dokazovalo njihovo vedenje. Ali naj stopim s kolesa in grem peš za njimi? Zakaj imam pa kolo? Nič — se bom pa v prvega zaletela, potem bo verjetno čar nevidnosti izginil. Zvonila sem, toda vozila dalje. In glej čudo — vrsta pred menoj se je zadnji hip razklenila — in smuknila sem skozi! Ta uganka mi je ostala uganka in tudi teta mi je kasneje ni znala razjasniti.

Ogledovala sem pločnike in se na tihem čudila, zakaj so ljudje hodili po sredi ceste, ko so pločniki izgledali čisto pravi. Le kakšno napako imajo ti pločniki, da se jih Trboveljčani tako izogibajo? Teta je pozneje trdila, da se domačini še niso navadili nanje, ker jih toliko let niso bili navajeni, da se jih sedaj kar s spoštovanjem ognejo. »Res je Trbovlje že mesto, toda vseh mestnih navad se pa še nismo navzeli,« je rekla. »Le koliko časa jih boste še občudovali? Reveži, kolesarji, če bo to vaše občudovanje še dolgo trajalo,« je bil moj odgovor.

Pri lekarni sem opazila drugo navado domačinov, ki tudi ne sodi v mesto. Odraslo dekle je šlo z eno nogo po pločniku, z drugo pa po s travo zasajeni gredici ob pločniku. »Ojoj, ojoj!« sem se smejala in — jezila: tole mesto bo pa res dolgo potrebovalo, da bo vsaj malo mestu podobno!

Proti restavraciji sem začela zavirati. Sicer bi bil užitev pejati se s bitrostjo, toda grenke izkušnje so pregnale to zapeljivo misel. Na mojo veliko srečo! Proti meni je vozil kolesar, ki je nepričakovano skočil s kolesa in pravokotno prečkal cesto, ne da bi pogledal, ali je cesta res popolnoma prazna. Tako lepo je to napravil, da sem se morala ustaviti, sicer bi bil že spet — karambol! Najrajši bi mu bila zagnala kolo v glavo — toda vljudnost nad vse! Kar priklonila sem se mu, sedla spet na kolo in vozila dalje. Novo Tovarno rudarskih strojev sem občudovala in samo z enim očesom pazila na cesto. Budnost je zelo potrebna, to sem vedela, zato sem se za trenutek ozrla tudi z vso pazljivostjo na cesto, ki tukaj zaradi priprav za graditev nove ceste ni bila najlepša. Kar zagledam nekega možaka, ki dirja ob hišah. Ne vem, zakaj sem si mislila: »Joj, pa se menda ne bo spomnil in tekel čez cesto, ne da bi se ozrl?« Komaj pridem do njega, se obrne in namerava čez cesto v galopu. »Pazite!« nisem imela časa izgovoriti. Za drobec sekunde je kar v zraku obstal in se kar v zraku obrnil, skočil nazaj na pločnik in dirjal dalje... Ko ne bi bil tako okreten, bi me bil podrl in nič ne bi pomagalo. Prehitro se je vse zgodilo. Prav v drobovini me je zabolelo, mrzel in vroči pot sta me oblila. »Prokleti Trboveljčani!« sem tisti trenutek zaklela. Vseeno mi je bilo, ali me kdo sliši ali ne. Dovolj mi je bilo že vsega. Leta in leta se vozim s kolesom po Ljubljani, kaj takega pa ne kot en sam dan v Trbovljah.

»Bližam se koncu,« sem si mislila, ko sem zavila mimo Zavraška. Pa sem se prehitro veselila!

Tu je bilo samo polovico ceste prehodne, druga polovica pa je bila razkopana. »Hm, tule pa niso mačje solze. Kaj, če pride avto? Oba ne bova imela prostora!« Ljudje tukaj so pa kar dobro slišali in se pravočasno umaknili. Tam pri gostilni Dreo sta šla pred menoj dva miličnika. Puške sta imela na ramah. Zvonila sem po vseh predpisih in vozila lepo desno. Mislite, da sta me slišala? Kaj še! Zvonim — nič. Zvonim spet nič — nič! »Za vraga, v ta dva se pa ne smem niti v mislih zaletetil« Tik za njunima hrbtoma sem že mislila ustaviti, ko se mi lepo umakneta. Toda mera je bila polna in kar samo od sebe mi je ušlo: »Vidva bi pač morala vedeti, da s kolesom res ne morem kar po zraku mimo vaju!« Nekaj sta godrnjala za menoj, pa nisem ustavila. Bila sem togotna, da sem kar trepetala. Mogoče sta bila Trboveljčana, sem si mislila.

Ko sem končno prišla k teti v Bevško, sem bila čisto izčrpana. Niti jeziti se nisem mogla nad »lepo« vzgojenimi otroki, ki so mi še zadnji konec te sijajne vožnje zabelili s klici: »Teta, baba, daj rajši meni kolo...«

»Teta, v Trbovlje me ne vabi več, nikoli več ne pridem,« je bil moj pozdrav.

B-a.

Lidija Šentjurčeva - kandidat okraja Trbovlje za zvezno skupščino

Naš kandidat za zvezno skupščino, tov. Lidija Šentjurčeva, se je rodila leta 1911 v Hrastniku. Osnovno šolo je obiskovala v domačem kraju, gimnazijo in vseučilišče pa v Ljubljani. Že kot mlada dijakinja je začela delovati v razrednih organizacijah. Ko je bila na univerzi, je začela s političnim delom tudi v Hrastniku. Že leta 1919 je delala skupaj s tov. Alešem Kaplo, shajali so se pa v zidanici Šentjurčevih v Krnicah nad Zlato Rukno, na sektorju med Zidanim mostom in Hrastnikom. Aleš Kapla je bil leta 1929 zaprt in se je vrnil šele leta 1932.

Tov. Lidija Šentjurčeva je aktivno sodelovala v raznih organizacijah in društvih v Hrastniku, partijski sestanki so pa bili večinoma v zidanici v Krnicah. — Z njenim prihodom v Hrastnik se je partijsko delo v kraju zelo poživilo, saj je bila pravzaprav Lidija Šentjurčeva tista, ki je spet vzpostavila partijsko organizacijo v Hrastniku. Delala je tudi v obeh hrastniških »Svobodah« ter jima nudila svojo dragoceno pomoč. V stavki hrastniških rudarjev leta 1934 je tovarišica Šentjurčeva pomagala in vodila organizacijo stavke. Bivše jugoslovanske oblasti so jo preganjale in morala se je skrivati.

Tudi tov. Lidija Šentjurčeva je okusila »dobrote« zloglasne beograjske Glavnjače, kjer je bila tri mesece. Univerza v Ljubljani jo je izključila zaradi njenega revolucionarnega dela. Lidija Šentjurc se je nato zadržala največ v hrastniški okolici, v svoji zidanici v Krnicah, v Podkumu in okrog Trbovelj. Tedanja oblast in njeni žandarji so ji bili vedno za petami. Detektiv Marčič je imel nalogo, da jo stalno zasleduje, zato je bilo njeno politično delo v tistih letih zelo otežkočeno. Njen dom je bila zidanica v Krnicah. Težko je bilo njeno delo v letih 1938 pa vse do 1941. In ravno takrat je tovarišica Šentjurčeva pokazala vse svoje politične sposobnosti v boju proti takratnemu izkoriščevalnemu in protiljudskemu režimu.

Leta 1938 je tov. Lidija Šentjurc ustanovila v Hrastniku društvo »Slovenska družina«. Imeli so pevski zbor, mladinski pevski zbor, šiviljski tečaj in še druge odseke. Vse to društvo je vodila Partija s tovarišico Šentjurčevo na čelu. V tem času se je kulturno delo v Zgornjem Hrastniku močno razmahnilo, slabše je pa bilo v Spodnjem Hrastniku, kjer je že prevladoval vpliv »kulturbundovcev«.

Društvo »Slovenska družina« je prirejalo tudi izlete v naravo skupno s »Prijatelji prirode«. Takratno društvo »Slovenska družina«, kjer so bile v pretežni večini žene, štejemo za predhodnika današnje Socialistične zveze delovnih žena. V naslednjem letu je bila ustanovljena Enotna fronta delovnega ljudstva. V decembru 1939, ko je bila Nemčija že v vojni s Poljsko in drugimi državami, se je vpliv vojne čutil tudi že pri nas. Tega meseca je v Hrastniku izbruhnila rudarska stavka, ki je dobila ime »Lidija štrajk«. Začela se je popoldne na Ojstrem, se razširila na obrat Hrastnik, naslednjega dne so pa že stopili v stavko tudi trboveljski rudarji. Stavko je vodila Partija, doseženi so bili le delni uspehi. Kakor je delavski organizaciji uspelo prej preprečiti redukcijo delavcev, je rudnik, tedaj odpustil iz službe 31 delavcev. Ta stavka je pa vendar dosegla svoj politični namen. Leta 1940 je bila v teku akcija, ki je imela za smoter preprečiti in ovirati izvažanje živil in drugega blaga iz naše države v tujino — bila je borba za kruh in delo našega delovnega človeka.

Prišla je okupacija. Tov. Lidijo Šentjurčevo so Nemci takoj aretirali. Že meseca aprila 1941 so jo zaprli v Laškem, nato pa izselili v Srbijo, od koder se je pa skrivaj vrnila v Ljubljano ter je ves čas NOV sodelovala aktivno po Dolenjskem in Primorskem in še drugod, kjer je bila potrebna. Leta 1943 je bila tudi na prvem kongresu slovenske mladine v Kočevski Reki kot delegat CK KZS. — Po osvoboditvi je tov. Lidija Šentjurčeva bila na raznih važnih položajih. Bila je tudi minister za komunalne zadeve ter minister za prosveto. Vršila je politične funkcije in bila organizacijski sekretar CK ZKS, sedaj je pa v Beogradu v CK ZKJ. Kot neustrašeno borko za delavske pravice, za pravice našega delovnega človeka, pa naj si bo to za delavca ali pa kmeta in inteligenta, in za njeno nenehno revolucionarno delo so jo volivci okraja Trbovlje izbrali za kandidata za zvezno skupščino. Dne 22. novembra bomo kandidaturo tovarišice Lidije Šentjurčeve vsi kot en mož potrdili s stoodstotno udeležbo na volitvah.

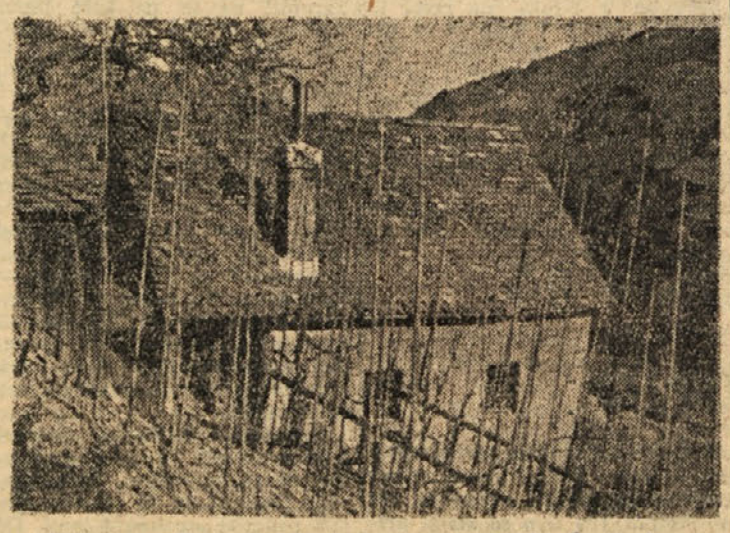

Zidanica v Krnicah, kjer je imela tov. Lidija Šentjurčeva sestanke z aktivisti

Pri naših volivcih na Partizanskem vrhu

Marsikdo od nas verjetno misli, da se teh malo kmetov, ki imajo svoja skromna posestva na našem znanem Partizanskem vrhu in njegovi bližnji okolici, ne zanima za naše bližnje volitve in da so mnenja, da so te pač potrebne »za druge.« Prvi trenutek bi človek res tako mislil, saj na predvolilne sestanke niso prihajali tako, kakor bi morali. Ko pa pride človek z njimi v pomenek, v politični razgovor, se pa skoro sramuješ prejšnjih misli, kajti preseneča te resno zanimanje teh naših ljudi za vse politične probleme in tudi za bližnje volitve.

Prejšnjo nedeljo so imeli naši kmetje na Partizanskem vrhu žalno slovesnost na pokopališču, potem pa — kakor je že stara in ukoreninjena navada vseh naših kmečkih ljudi — radi pridejo na kozarec vina v bližnjo gostilno. In zanimivo: ti ljudje so se ob tej priložnosti resno pomenkovali o našem Trstu in seveda tudi o volitvah. Iznenadilo me je njihovo realno gledanje na zadnje dogodke okrog tržaškega vprašanja, še bolj pa njihova trdna vera v naše vodstvo. Ne moremo preiti molče mimo tega, da se je ob tem vprašanju prebudil tudi naš kmet. Kakor pred nekaj leti v naši revoluciji, tako stoji naš kmet trdno na svojem mestu, ko sluti, da se nam hoče vsiliti krivica. Seveda pa znajo naši kmetje tudi kritizirati; eden izmed njih mi je hudomušno dejal, da so se tega naučili od naših partizanov, ko so z njimi pred leti debatirali sleherni večer. Ni jim všeč, da prihajajo naši aktivisti k njim ob delavnikih, ko imajo največ dela, najslabše je pa to, da pridejo včasih z napisanim predavanjem, ki ga preberejo — in na svidenje! Kmetom ni všeč, da ne pridejo ob nedeljah, ko imajo čas. Pravijo, da razumejo, da si tudi naši ljudje iz doline želijo nekaj prostih uric po trdem delu, ki jim takšen sprehod k njim ob nedeljah ne bi škodil »Veš, dragi fant,« mi je neki kmet dejal, »nekateri ljudje mislijo, da so silno učeni, če si doma nekaj napišejo, potem pa nam tisto preberejo. Mi pa imamo mnogo rajši, da pridejo na pomenek, na preprost razgovor, ne pa na strog uraden sestanek. Kolikokrat so prišli k nam naši borci, kolikokrat smo se z njimi sprli, včasih celo zelo ostro, toda vedno smo se razšli kot najboljši prijatelji, pripravljeni pomagati eden drugemu, kjer je to potrebno.«

K besedi se je oglasil tudi stari France. Ves je osivel. Ko je položil svoje žuljave roke na mizo, ko sem pogledal njegov od trdega dela in znojenja razoran obraz, in ko nam je vsem začel govoriti, sem nehote pomislil: to je naš človek, pravi tip in lik našega kmeta, poštenega in revnega, a vendar na svoje ponosnega slovenskega kmeta. Pričel je pripovedovati o težkih razmerah v bivši Jugoslaviji, seveda pa tudi o nekdanjih volitvah. »Nekoč,« tako je dejal, »nas je obiskal celo neki poslanec, z njim je pa seveda prišel tudi gospod župnik. Ko nam je pričel razkladati, da se je odločil, da bo tudi on kandidiral v teh krajih, nam je omenil, da se bo predvsem pobrigal, da bodo to prelepo cerkev na našem hribu čimprej prebelili in preslikali. Ko smo mu nato rekli, da bi rajši imeli, če bi nam davke znižali, kakor pa da nam popravijo cerkev, je tedanji gospod župnik ves jezen dejal, ‚da je prvo duševna hrana, potem šele telesna.' Seveda smo se mu na tihem smejali. Neka kmetica iz Št. Lenarta mu je odgovorila: ‚I, gospod, kaj mi pomaga duševna hrana, če pa telesne nimam nikolj zadostit!' Tega poslanca ni bilo potem nikoli več k nam.«

Ko sem jih vprašal, kaj mislijo o naših sedanjih volitvah, so rekli: »Radj bi videli, prav radi, da bi tudi k nam prišla naša kandidatka. Saj je našega kraja navajena, nekateri jo celo osebno poznamo. Saj vemo, da nam ne bo ničesar obljubovala, kakor včasih mestni škrici, saj vemo, da imamo težave, vemo pa tu[illegible] da jih je vedno manj, in to n[illegible] utrjuje v prepričanju, da smo [illegible] pravi poti.« — Zelo jih je razve[illegible] selila tudi nova uredba o poce[illegible]nitvi blaga. Izvedeli so zanjo pre[illegible] kakor marsikdo od nas. Ko sem jih vprašal, če imajo kakšnega kmeta, ki ne bo šel volit, so dejali, da ga imajo, toda tokrat bo šel tudi on volit, ker je spoznal, da je tako prav.

Hitro je minil čas. Vabili so me s seboj na »pravi partizanski sadjevec«, kakor ga sami imenujejo. Zahvalil sem se jim za povabilo, rekoč, da se mi mudi v dolino. Odhajal sem od njih prepričan, da je naš kmet v tem delu našega okraja ves naš, čeprav res rad pogodrnja, vendar spoznal sem, da nikdar neutemeljeno. Kmetje razumejo, čeprav morda malo teže, da prihaja nov čas, nova doba. Tistega starega nezaupanja do vsega novega ni več — to pa se mi zdi najvažnejše! Resnično: tudi naš kmet spoznava, da je neločljiv del našega celokupnega narodnega telesa, in danes se bolj kot kdaj koli zaveda vloge, ki jo mora odigrati. Imel sem občutek, da seme, ki so ga sadili tu gori naši borci, ni padlo na neplodna tla. -M-

Naši kandidati

Tov. MAKS GOŠTE, rudar v Zagorju, kandidat za republiški zbor proizvajalcev za sektor Zagorje.

Tov. JOŽE EBERL, rudar v Zagorju, kandidat za republiški zbor proizvajalcev za sektor Zagorje.

Tov. JOŽE KLANJŠEK, kandidat za republiški zbor proizvajalcev za sektor Hrastnik, Radeče in okolico.

V POLŠNIKU, DOLAH pri LITIJI in PODKUMU

Lidija Šentjurčeva v Polšniku

Prejšnji ponedeljek je obiskal občino Polšnik naš kandidat za poslanca v zvezno skupščino, tov. Lidija Šentjurc. Točno ob napovedani uri je prispela v spremstvu tov. Bojana Šorna, tajnika OLO Trbovlje, pred poslopje polšniške šole, kjer je bilo predvolilno zborovanje. Zgodnja jutranja ura je nekoliko vplivala na obisk, vendar se je kmalu zbralo nad 100 volivcev, ki so z velikim zanimanjem sledili govoru tov. Šentjurčeve. Najprej je prikazala perspektivo našega gospodarstva v prihodnjih letih in poudarila, da desetletni perspektivni načrt naše države postavlja kmetijstvo na prvo mesto in bo država zaradi tega prvenstveno podpirala dvig kmetijstva. Na široko je tov. Šentjurčeva obrazložila volivcem sedanje stanje naše notranje in zunanje politike, posebno še v zvezi z dogodki v Trstu. Lepo in po domače je pripovedovala o veliki vlogi naših bodočih komun, tako okrajnih kot občinskih, in seznanila volivce z novo demokratično ureditvijo v naši socialistični domovini. Posebno krepko pa je osvetila pomen naše države za vse male narode, zlasti vse tiste, ki se otresajo kolonialne odvisnosti od velikih imperialističnih držav, kjer vidijo v naši demokratični ureditvi svetilnik, ki jim kaže smer v pravo demokracijo in neodvisnost. Njen govor so volivci toplo pozdravili s ploskanjem.

Za njo je v krajšem govoru povedal mnogo tehtnega tov. Alojz Lukač, predsednik mestne občine Zagorje, kandidat za republiško skupščino. Orisal je tudi negativni odnos nekaterih volivcev v Polšniku, ki so se pri zadnjih volitvah v zbor proizvajalcev kmetijske skupine abstinirali. Tudi njegova izvajanja so volivci živahno sprejeli.

Po obeh poročilih se je razvil razgovor, kjer so volivci razlagali razne svoje težave; tako so na široko obravnavali potrebo dograditve mostu čez Savo v Renkah, elektrifikacijo občine, davčno odmero po katastru in še podobna vprašanja. Volivci so oba kandidata prosili, naj zastopata v bodočih skupščinah njihove koristi, kar sta oba z veseljem obljubila. Volivcem sta oba govornika položila na srce, naj se pri državnih volitvah dne 22. novembra izkažejo kot vredne državljane in naj se v večji meri odzovejo na volišču, kakor so to storili pri volitvah v zbor proizvajalcev. -ar.

Volilno zborovanje v Dolah pri Litiji

Tudi v Dole pri Litiji je pohitela tov. Lidija Šentjurčeva, kandidat našega okraja za poslanca v zvezno skupščino. V ponedeljek 9. t. m., ob dveh popoldne je prišla tov. Šentjurčeva v spremstvu tov. Ivana Šorna iz Trbovelj. — V lepo okrašeni šoli v Dolah se je zbralo kljub delovnemu dnevu preko 100 volivcev ki so z velikim zanimanjem poslušali tov. Šentjurčevo. Volivci v Dolah so izjavili, da so ponosni, da imajo za kandidata tov. Lidijo Šentjurčevo za zvezno skupščino in tov. Viktorja Kovača za republiško skupščino.

Po govoru tov. Šentjurčeve, v katerem se je dotaknila vseh naših političnih in gospodarskih problemov, so volivci razpravljali o gospodarskem perspektivnem planu za občino Dole. Ta načrt predvideva predvsem ureditev elektrifikacije v kraju, nadalje vodovod ter napravo vaških vodnjakov. Ko so zbrani kmetje obravnavali poljedelsko vprašanje, so prišli do zaključka, da bi bilo v Dolah pametneje, če bi se v večji meri posvetili živinoreji kot pa pridelovanju žita. Glede šolstva so bili volivci mnenja, naj bi krajevni gospodarski perspektivni načrt obsegal tudi izgradnjo dveh enorazrednih ali dvorazrednih šol v vasi Gradišče in Velika Goba. — Tov. Lidija Šentjurčeva se je po sestanku še zadržala nekaj časa med volivci v Dolah, nato pa je odšla na volilno zborovanje v Podkumu.

Lep sprejem zveznega kandidata v Podkumu

V Podkumu je imela tov. Lidija Šentjurčeva volilno zborovanje ob 5. uri popoldne v Domu ljudske prosvete. Pred vhodom v dvorano so tov. Šentjurčevo sprejeli pionirji in volivci. Pionirji so izrekli tov. Šentjurčevi prisrčno dobrodošlico, nato pa ji izročili lep šopek nageljnov in vrtnic.

V dvorani se je med tem že zbralo okrog 150 volivcev. Tov. Šentjurčevo je pozdravil predsednik SZDL Podkum ter ji izrekel iskreno dobrodošlico v tem kraju. Tov. Lidija Šentjurc se je zahvalila za ljubezniv sprejem ter dejala, da je bila v Podkumu že leta 1936, ko je delala še v ilegali. — Dvorana je bila tudi tukaj lepo okrašena. Po govoru, ki ga je imela tov. Šentjurčeva pred volivci, so ji le-ti dejali, da so ponosni, da jih bo v zvezni skupščini zastopal tak borec za delavske in kmečke pravice, kot je tov. Lidija Šentjurčeva.

V nedeljo je pa tov. Šentjurčeva imela volilno zborovanje tudi na Dolu pri Hrastniku ter na Izlakah nad Zagorjem. — Povsod so zborovanja volivcev uspela. V vseh krajih, ki jih je obiskala, so volivci pozdravljali odločitev tov. Šentjurčeve, ki je sprejela kandidaturo za zveznega poslanca za okraj Trbovlje.

S stoodstotno udeležbo na volitvah bomo dali tov. Lidiji Šentjurčevi najlepše priznanje za njeno dosedanje neutrudno delo.

Slovesna zaprisega novoizvoljenih odbornikov okrajnega zbora proizvajalcev v Trbovljah

V soboto, 14. novembra so se v Trbovljah v dvorani Okrajnega ljudskega odbora sešli k prvemu zasedanju novoizvoljeni odborniki okrajnega zbora proizvajalcev ki so se zanje odločili volivci na volitvah dne 5. in 8. novembra. Zasedanje je odprl najstarejši odbornik tov. Jože Klanjšek iz Radeč. Po ugotovitvi pravilnosti izvolitve odbornikov je sledila slavnostna zaprisega novih odbornikov. Takoj nato so le-ti izvolili iz svoje srede tovariša, ki bo vodil seje za dobo najmanj enega leta. Odborniki so se odločili za tov. Ivana Puntarja iz Trbovelj.

Tej prvi seji okrajnega zbora proizvajalcev je sledila skupna seja odbornikov okrajnega zbora in zbora proizvajalcev. Na njej so obravnavali gospodarsko poročilo okraja, ki ga je podal podpredsednik OLO Trbovlje in predsednik okrajnega gospodarskega sveta tov. Viktor Burkelic. Poročevalec je v svojih izvajanjih podčrtal, zakaj so se znižale stopnje akumulacije za premog in steklo. Sprejet je bil sklep, da se predloži Izvršnemu svetu LRS prošnja glede kritja teh znižanih stopenj. Potrebne denarne vsote bi se črpale iz podjetij, ki so si na račun znižanja cen premoga ustvarili večje gospodarske viške. — Živahna je bila na tej seji razprava o uvedbi okrajnih taks in prometnega davka, o katerem vprašanju pa na seji še niso prišli do končne odločitve. Ob zaključku so bile na seji izvoljene razne delovne komisije. Odborniki so obravnavali še bližnje volitve v zvezno in republiško skupščino ter sklenili, da se bodo vsi odborniki udeležili volitev takoj, ko bodo volišča odprta.

—

Volivci v Tepah, tako ne gre!

V Polšniku so volili zbor proizvajalcev kmetijske skupine na petih voliščih. Vsa volišča so bila primerno okrašena. Posamezna od njih so se kosala, katero volišče bo prej končalo volitve in s čim boljšim odstotkom udeležbe. Najbolje so se izkazali volivci v Polšniku, kjer je volilo 97,3 odst. volilnih upravičencev. Na drugem mestu je Preska z 92,9 odst. volivci. Na tretje mesto se je uvrstilo volišče Mamolj, kjer je volilo 91,5 odst. upravičencev. Volišče Konjščica je bilo tokrat slabše, vendar je bilo tudi tukaj oddano 91,1 odst. glasov. Najslabše so se pa izkazali volivci v Tepah, kjer so s 57,9 odst. daleč na zadnjem mestu. S tem nepravilnim zadržanjem in abstiniranjem so ti ljudje škodili sebi in tudi ugledu vse občine, saj se je zaradi nizkega odstotka udeležbe na volišču Tepe zelo znižal celotni odstotek volilne udeležbe občine Polšnik, ki znaša 84,1 odst.

Da ne bi metali sence na celotno občino, upamo, da se bodo volivci v Tepah pri volitvah v zvezno in republiško skuščino izkazali s stoodstotno udeležbo in s tem vsaj deloma popravili slab vtis na volitvah v zbor proizvajalcev.

*

Planinska in lovska razstava v Hrastniku v počastitev 60-letnice slovenskega planinstva in v počastitev volitev

Agilno Planinsko društvo v Hrastniku je skupno s svojim alpinističnim odsekom ter tamkajšnjo Lovsko družino priredilo v upravnem poslopju rudnika v Hrastniku lepo urejeno razstavo o slovenskem planinstvu, alpinizmu in lovstvu. Razstava je odprta od nedelje, 15. t. m., do 22. novembra 1953. Obiskovalci lahko vidijo na tej bogati in okusno urejeni razstavi celoten oris zgodovine in delovanja v slovenskem planinstvu, prikaz gorske reševalne službe ter lepo urejeno lovsko razstavo. Organizatorji te razstave zaslužijo za svoje delo vse priznanje in pohvalo.

Skoplje, glavno mesto Ljudske republike Makedonije

Širom po našem Zasavju

Delo mladine po kongresu

Že precej časa je minilo od kongresa naše mladine, na katerem so delegati iz vse Slovenije predelali vse probleme svoje mladinske organizacije, hkrati pa dobili dragocene napotke za bodoče delo — skratka: kongres je v pravi luči prikazal celoten razvoj mladinske organizacije in njenega dela, ter perspektive, ki naj bi bile vsem mladinskim voditeljem v spodbudo za nadaljnje delo.

In končno je res čas, da začnemo z vsem tistim, kar smo na kongresu slišali in si povedali, da izgovorjeno in sklenjeno spremenimo v dejanja — se pravi, čas je, da začnemo resno delati, kajti priznati moramo, da v naši mladinski organizaciji lahko marsikaj napravimo, prav tako nam je mogoče naš program obogatiti z novimi zanimivostmi, ki naj bodo bolj pisane in raznolike kot doslej.

Poglejmo na delo mladinske organizacije v našem okraju in povejmo misli iz referata predsednika našega mladinskega CK, tovariša Remškarja, ko ta razvija svoje misli o utrditvi naše mladinske organizacije kot politične ustanove — ponavljam: politične in ne apolitične, kakor si jo zamišljajo nekateri naši mladi funkcionarji. Nekateri pravijo, da smo se »zaleteli«, ko smo prenesli naše mladinske aktive na teren, da se nismo nato zadostno pripravili ne organizacijsko ne kadrovsko. Položaj pa nam pokaže popolnoma drugačno sliko. Evo vam samo eno misel, ki jo lahko tudi v trboveljskem okraju potrdimo, da je pravilna. Znano je, da smo bili prav mi, v našem okraju med prvimi, ki smo uresničili sklepe CK in da pri tem nismo naleteli skoro na nobene težave, prej smo slišali mnogo zanimivih in pozitivnih ocen iz vseh krajev našega okraja. In še nekaj. Saj smo v našem okraju že imeli mladinske organizacije na terenu. Poglejmo samo naše aktive na vasi! Ali niso ravno ti že od rojstva živeli in delali terensko, vsak v svojem kraju po svojih možnostih in zmožnostih? In v naših delavskih centrih? Tudi tukaj so se nove oblike, in to pravilne oblike, takoj pokazale — ob začetku sicer bolj boječe in plaho, kasneje pa kot edino pravilne in sposobne napraviti prelom v delu naših mladinskih vrst.

Na vseh naših predkongresnih sestankih, na katerih smo razpravljali o našem delu, o načinih našega dela, smo vedno poudarjali pomen in vlogo resničnega političnega dela in vsega ostalega, kjer mladina lahko meri svoje moči — a ob vsem tem smo pa pozabili na nekaj, kar je zelo važno in je pomembno za dobro in uspešno delo: skrb za posameznika, individua! Naši mladinci so nam resno zamerili, da smo jih spodbujali samo k delu, nismo pa skoro ničesar napravili zanje, se pozanimali za vprašanje, da ima vsak mlad človek svoje probleme, in to zelo mnogo problemov, s katerimi se pa mora sam ubadati in jih reševati ter iskati izhoda, ki pa bi mu jih starejši tovariši z izkušnjami in večjo razgledanostjo lahko pojasnili in mu pomagali. Posebno veliko je takih pojavov med našo vajensko in učečo se mladino. Dobro vemo, da imajo ti mladi ljudje, zlasti tisti, ki ževe po raznih internatih, najrazličnejše vsakodnevne težave in vprašanja, ki pa ne upajo z njimi na dan. Ni malo primerov, ko so povedali svoje težave, da so jih njihovi voditelji zapisali, a samo zapisali, napravili pa nič. Seveda je to samo majhem primer iz nešteviino drugih vprašanj, katerih rešitev je važna za plodno in uspešno delo v naših mladih vrstah. Tudi naš mladinski kongres v Mariboru je načel razna mladinska vprašanja in jim prisodil veliko važnost, jim priznal polno prioriteto. Naša prva dolžnost je nedvomno, da v naših aktivih predelamo vso snov tega važnega mladinskega kongresa, da se porazgovorimo o vseh slabostih in napakah v naših vrstah, hkrati pa da povemo, da je mladina Slovenije dokazala, da se zaveda svoje velike vloge in svojih nalog in hoče čvrsto in neustrašeno korakati s svojimi starejšimi tovariši novemu življenju naproti.

V prihodnjih mesecih bomo volili nove mladinske občinske in okrajne komiteje. Izvolili bomo za leto dni ljudi, ki se bodo morali resno oprijeti mladinskega dela, ki bodo nele vztrajno in nesebično pomagali mlademu človeku, kjer koli bo potrebno. Naši mladinci in mladinke pa bodo nedvomno znali izbirati, saj so že prečestokrat pokazali, da razumejo ločiti dobro od slabega. Seveda bomo pa naleteli tudi na take, ki jim bodo te volitve nevažna in postranska stvar. Le-tem bomo pojasnili in s primeri dokazali potrebo po čvrstem mladinskem vodstvu. Časa ne bomo imeli mnogo na razpolago. Treba bo napeti vse naše sile, treba bo intenzivnega dela — in naši napori bodo obrodili lepe sadove.

-M-

Novice iz Hrastniške doline

Knjigarno imamo tudi v Hrastniku. Samo zgodi se večkrat, da človek ne more kupiti v tej knjigarni zaželenega. Pa ne, da bi knjigarna ne imela na zalogi dosti knjig in papirja. Večkrat se zgodi, da ne moreš v knjigarno, ker je zaprta. Z Dola ali še iz oddaljenejših krajev pride kupec do knjigarne in se seveda večkrat jezen vrne domov praznih rok. Temu pa nikakor ni kriva prodajalka knjigarne. Sama je namreč v prodajalni. Večkrat ima nujne opravke v banki, na pošti in drugih uradih. Včasih je pa tudi bolna, kar je človeško. Seveda je takrat knjigarna po več dni zaprta in v jezo kupcev. Podjetje bi moralo zaposliti vsaj še eno moč v knjigarni in to morda v osebi kakšnega vajenca ali vajenke, ki bi nadomestovala odsotno prodajalko, ali pa šla namesto nje po opravkih

Vodovod za nove hiše Steklarne. — Kakor smo že poročali, gradi hrastniška Steklarna ob Savi novo stanovanjsko naselje za svoje delavce. V gradnji je že sedem dvostanovanjskih lepih hiš. Tri bodo letos končane. Samo voda še ne bo napeljana tjakaj, ker iz zelo tehtnih vzrokov še ne bo letos zgotovljen nov občinski vodovod iz Ribnikovega grabna. Da bi pa steklarna letos usposobila vsaj tri hiše za vselitev, je sklenil njen upravni odbor zgraditi za te tri hiše lastni vodovod. S tem se bodo izpolnile želje tistih stanovalcev, ki so določeni za te hiše, kar s pohvalo omenjamo.

Kip s spomenika padlim borcem je dal hrastniški odbor ZB odstraniti. Kip je predstavljal partizana na straži, bil je pa za višino spomenika premajhen. Po drugi strani pa ni predstavljal borbenega partizana, kar sodi pravzaprav na tak spomenik. — Kaj pa pride sedaj na to izpraznjeno mesto? Odboru ZB svetujemo, naj se dobro posvetuje s strokovnjaki, ne z laiki, kaj bodo postavili sedaj na vrh spomenika.

Današnji gostinski delavci morajo imeti tudi trgovsko-strokovno izobrazbo. Zato morajo tisti, ki je še nimajo, delati zadevni strokovni izpit. Da bi se na to izkušnjo dobro pripravili, je okrajna gostinska zbornica organizirala več tečajev za gostinske delavce. Taki tečaji so v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Zidanem mostu in v Radečah. Po dovršenih tečajih bodo morali gostinski delavci opraviti strokovno izkušnjo, s čimer bodo ti delavci prišli do zahtevane izobrazbe.

Otroški vrtec v Spodnjem Hrastniku še vedno čaka na prostor, kamor bi se vselil. Vodstvo Steklarne je obljubilo, da bo vrtec nastanilo v Domu sindikata steklarne. Glede na veliko pomanjkanje stanovanj pri steklarni se je vselitev otroškega vrtca zavlekla. Sedaj je pa le upanje, da bo 70 cicibančkov Spodnjega Hrastnika dobilo spet svoje prostore, ker bodo iz Doma sindikata njegovo knjižnico preselili v lokal podružnice »Slovenskega poročevalca«, ta pa se bo preselila v bivšo Čeplakovo hišo. — Iz hiše »Podpornega društva steklarjev« so izselili tudi mlekarno in sicer v tržnico Spodnjega Hrastnika. V lokal podpornega društva pa pride sedaj podružnica SZDL.

Že druga smrtna nesreča. — Komaj tri tedne je minilo, ko se je smrtno ponesrečil v rudniku Boru v Srbiji mladi hrastniški rudar Edi Jazbinšek, že se je zgodila tamkaj druga huda nesreča: pri gradnji jaška je padel vanj komaj 18 in pol leta stari hrastniški rudar Jože Medvešek, ki je obležal mrtev na kraju nesreče. Pokojni je lansko leto skončal v Trbovljah triletno rudarsko šolo, pred meseci pa je z delovno ekipo RGP rudnika Trbovlje-Hrastnik odešl na investicijska dela v Bor, kjer ga je doletela smrt. — Pokojnega Jožeta Medveška so pripeljali iz Bora na njegov dom pri Senovem. Pretekli četrtek so ga z rudarskimi častmi pokopali v domačem kraju. — Naj mu bo domača gruda ob njegovi prerani smrti lahka!

V gospodinjski šoli so že začeli z rednim poukom. Priglasilo se je za šolo 44 deklet, sprejetih pa je bilo le 30 dedeklet zaradi pomanjkanja prostora. Šola je nastanjena v bivši menzi tvrdke »Betona« na Logu. Vodstvo šole je prevzela strokovnjakinja iz Trbovelj. Bodočim gospodinjam v šoli želimo veliko uspeha!

Gradbena dejavnost. — Ker so morali iz tehtnih vzrokov popolnoma prenehati z gradnjo nove osnovne šole na Logu in deloma tudi z gradnjo vodovoda v Ribnikovem grabnu, so vsi delavci ljudskega odbora zdaj zaposleni pri prestavitvi in razširitvi glavne hrastniške ceste. Tu sedaj kar mrgoli. Nekateri izravnavajo cestne ovinke pri Lukmarjevemu mlinu in pod lekarno, drugi pa betonirajo oporne zidove na desnem bregu potoka Boben od Rücklovega mostu do osnovne šole, kamor se bo prestavila cesta. Tretji spet strežejo buldozerju, ki razriva odvečno zemljo na tem mestu. Četrti odstranjujejo bivšo Majdičevo žago. Peti pripravljajo dela za gradnjo novega mostu pri osnovni šoli, šesti urejujejo novo šolsko dvorišče med osnovno šolo in bivšo Čeplakovo trgovino. To hišo zidarji obnavljajo: ko bo to delo končano, bodo preselili poleg knjigarne podružnico »Slovenskega poročevalca«. — Tako je gradbena dejavnost v sredini Hrastnika zelo velika.

Novice iz Zagorja

Rudarska godba v Zagorju v novi sezoni

Pisali smo že o rudarski godbi v Zagorju ter omenili med drugim tudi njene probleme in napake, kakor tudi dobre strani te godbe.

Nekateri godbeniki so pa napačno razumeli omenjeni članek in niso hoteli videti ali brati njegovega besedila v celoti, pač pa so brali samo del, v katerem smo grajali nekatere slabe strani zagorske godbe na pihala. Toda kakor je pošteno in objektivno presodil in premislil, ni v članku našel nič slabega. A godbeniki so hoteli dokazati, da morejo in znajo delati — skratka, pričeli so s temeljitim delom, ki bo prav gotovo obrodilo bogate sadove. Godbo je prevzel nov dirigent, ki se je z vso vnemo in veseljem vrgel na delo, da bo zagorsko rudarsko godbo spet pripeljal do njenega nekdanjega slovesa.

Skoro sleherni dan čujemo iz majhnega doma godbenikov igranje — enkrat posameznike, spet drugič pa vse skupaj. Pripravljajo se na svoj koncert, žal še s starimi instrumenti, toda kljub temu trdno odločeni, da iz teh pihal, čeravno so že vsa doslužila, iztisnejo poslednje.

Prihodnje leto bo rudarska godba v Zagorju praznovala 75-letnico svojega obstoja. Vsi upajo, da bodo do tedaj dobili že nova pihala, kar jih pa ne ovira, da ne bi se že sedaj pripravljali na to svojo lepo slovesnost. Nov odbor, ki so si ga godbeniki pred kratkim izvolili, se pa resno trudi, da bi godba dobila vse, kar potrebuje. Tudi matično društvo se zaveda svoje dolžnosti, da čimprej preskrbi godbi nova pihala, kajti le tako bo ta kulturna ustanova lahko nadaljevala svoje delo.

-M-

Vprašanje spomenika padlim borcem v Zagorju

Ko smo se pred dnevi spominjali naših padlih junakov iz narodnoosvobodilne vojne, smo se nehote spomnili tudi tega, da na zagorskem pokopališču še niso postavili spomenika našim padlim borcem; posebno neokusno izgleda grob 19 talcev, ki so jih v jutru 7. maja 1944. leta ustrelili okupatorjevi vojaki v Zagorju.

Ti sinovi naše dežele so bili pokopani na zagorskem pokopališču za spomenikom padlim vojakom iz 1. svetovne vojne. Ali ne bi bilo mogoče vmesno steno, ki loči stari grob od novega, podreti in na listem mestu postaviti tem žrtvam dostojen spomenik? Spomenik, ki bo še dolga dolga leta nemo pričal zanamcem, da so ti junaki padli za svetlo bodočnost našega naroda. Kajti hoteli so: »Narod si bo pisal sodbo sam; ne trak mu je ne bo in ne talar!«

Skrajni čas je, da se uredi vprašanje postavitve spomenika padlim borcem NOV. Zadnje dni sem slišal mnoge Zagorjane, da bi takoj materialno podprli akcijo za postavitev spomenika žrtvam fašizma. Še je čas za to. Nekaj denarja bi pa gotovo prispevala tudi podjetja v Zagorju. Treba je torej samo malo dobre volje — in uspeh bo tu!

-R-

Oddolžili so se njegovemu spominu

Stanovski tovariši pokojnega čuvarja našega neba — tov. *Ludvika Kladivarja-Bibija* — so se oddolžili njegovemu spominu. Na Dan mrtvih so na zagorskem pokopališču postavili našemu rojaku ličen spomenik. Sestoji iz lesenega podstavka, na katerem je pričvrščen vijak letala, s katerim se je pokojni v Gradcu smrtno ponesrečil. V sredi je vdelana plošča z napisom: »1923 — Ludvik Kladivar-Bibi — 1953«. Na vijak letala je pa nameščen model letala, s katerim je umrli tako tragično končal. Njegovo telo počiva na pokopališču, njegov proletarski duh pa živi dalje in bo živel večno. — Slava mu!

-R-

Potniki — in trboveljski avtobus

Že večkrat je »Zasavski vestnik« prinesel kritiko o prevozu potnikov v trboveljskem avtobusu, ki ni ravno posebno »kulturen« in civiliziran. Zgodi se, da naletiš na njem na več pošte, nahrbtnikov in vreč raznih branjevk kot potnikov. Pa tudi prtljaga ima na tem avtobusu večkrat prednost pred potniki. Zaradi pošte razumemo, da jo je treba hitro prepeljati do poštnega urada. Ne razumemo pa, da morajo ravno branjevke prevažati svojo prtljago v avtobusu na trboveljski trg. Posebno zadnje dni ne moremo razumeti, da prihaja avtobus šele ob 6,15 do rudniške restavracije na Vodah. Petintrideset minut vožnje za kratko progo je res preveliko. Pri tem so zlasti prizadeti delavci in uslužbenci, kajti poslušati morajo očitke upravnikov, ko zadnje dni vedno zamujajo službo. Vprašujemo se, če se za tem ne skrivajo osebne koristi prevoznikov.

Želimo, da se tudi drugi pozanimajo za to vprašanje, kajti drugače se bo spet kmalu zgodilo, da bo tudi trboveljski avtobus »zbolel«, kajti preobremenitev vozila je tudi huda bolezen.

Tudi mi imamo dolžnost, da na razne nepravilnosti, ki jih opazimo in občutimo, opozorimo, zato smo se danes oglasili.

Potniki

*

Iz Loke pri Zidanem mostu

V sedanjem zgodovinskem obdobju, ko je na dnevnem redu tržaško vprašanje, naj omenimo, da se prebivalstvo Loke in okolice zanima za življenje zamejskih Slovencev. Imamo nekaj naročnikov na demokratična glasila Slovencev v Italiji, in sicer: 5 naročnikov na štirinajstdnevnik »Matajur«, ki izhaja v Gorici, a uredništvo je v Čedadu, ki je sicer v Furlaniji, vendar v njem živi mnogo Slovencev. List se bori za manjšinske pravice beneških Slovencev v Italiji. Pisan je deloma v slovenščini, deloma v beneškem narečju. — Dva naročnika dobivata »Sočo«, to je tednik, ki izhaja v Gorici in ga urejuje demokratična fronta Slovencev v Italiji. To je zelo borben list, ki se zavzema za pravice Slovencev v Italiji, katera jim pa po mirovni pogodbi iz leta 1947 zelo malo nudi. Dva naročnika sta v Loki tudi na ilustriranj tednik »Jadran«, ki izhaja v Kopru v coni »B« STO, ki tudi prikazuje borbo ondotnih Slovencev in demokratičnih Italijanov proti italijanskemu ekspanzionizmu. Ta list ima še dva naročnika tudi v Radečah. Če se kdo želi naročiti na demokratične liste v Italiji, naj se obrne na »Agencijo demokratičnega inozemskega tiska — ADIT, Ljubljana, Titova cesta štev. 34« — in dobi list na ogled. Z naročilom teh listov podpiramo borbo Slovencev v zajemstvu.

Smrt zaslužnega revolucionarja

Pred kratkim je po težki in mučni bolezni umrl v 73. letu starosti tov. Anton Kovačič, železničar v pokoju. Z njim smo izgubili enega najstarejših revolucionarjev — borca za pravice in zmago delavskega razreda in naprednega gibanja.

Tov. Kovačič se je že v mladosti boril za pravice in boljše življenje delavcev in bil že zgodaj v prvih vrstah naprednega gibanja. Bil je eden izmed glavnih pobudnikov in voditeljev velikega štrajka železničarjev leta 1920 ter med ustanovitelji in voditelji delavskega društva »Svobode« v Zidanem mostu, ki se je v letu 1919—1924 tako široko razmahnilo.

Dasi so protiljudski režimi predaprilske Jugoslavije z vsemi sredstvi zatirali napredno gibanje, je tov. Kovačič vse življenje ostal zvest naprednim idejam in predan borec za zmago delavskega razreda, ki ga ni uklonilo nobeno nasilje. Bil je vse življenje aktiven član naprednih društev in še v pozni starosti je aktivno sodeloval v društvu upokojencev, ki ga je imenovalo za svojega častnega člana.

Na zadnji poti ga je spremilo lepo število Radečanov, železničarjev in predvsem njegovih tovarišev, s katerimi je delal v življenju. Pogreba so se udeležili tudi zastopniki sindikalne organizacije z zastavo. Od pokojnika sta se v imenu naprednega delovnega ljudstva poslovila predsednik Društva upokojencev tov. Robert Premeršnik in sekretar MK ZK tov. Ferdi Miler, ki je posebno naglasil njegove zasluge v življenju in zvestobo idejam revolucije. Sodeloval je tudi moški pevski zbor »Svobode« in železničarska godba iz Zidanega mosta, katere član je bil vso dobo službovanja.

Pokojnega tov. Kovačiča bomo ohranili v hvaležnem spominu kot lik neustrašnega, zvestega revolucionarja in borca za zmago naprednih, socialističnih idej. — Večna mu slava!

V. M.

Posnemanja vredno

Ob odhodu iz bolnišnice v Trbovljah je iz hvaležnosti za pozitivno postrežbo in nego daroval tov. Sukri Sadik, kostanjar v Trbovljah, za knjižnico v bolnišnici 1.000 din, za kar mu izreka uprava bolnišnice iskreno javno zahvalo.

Uprava bolnišnice v Trbovljah

Za kratek čas

POZNO ODKRITJE

Mož je prišel pozno domov. Zjutraj ga vpraša žena: »Si opazil, da sem ti pred posteljo postavila mišjo past?«

Mož zavzdihne: »Ne . . ., toda sedaj vem zakaj me palec na nogi tako neznansko boli!«

DVANAJSTI NAČIN

Peter Lenoba je ostal brez denarja, pa je pobaral nekega mimoidočega, naj mu da nekaj novcev.

»Dajte mi nekaj denarja, prosim vas, sem namreč pisec knjige: Dvanajst načinov, kako pridete do denarja?«

»Čemu pa potem prosjačite? Uporabite vendar enega svojih dvanajst načinov za pridobitev denarja!«

»Saj to tudi delam. To je moj dvanajsti način!«

ČUDNO

»Kakšen hotel pa je to! Dobil sem pred vrati svoje sobe en rjav in en črn čevelj.«

»To je pa res čudno,« odgovori sobarica. »Pomislite, neki drug gost v hotelu trdi prav isto kot vi!«

VELIKO IN MALO

Učitelj pojasnjuje učencem razliko o količinah. Ko je bil prepričan, da so ga vsi dobro razumeli, vpraša malega Janezka:

»Povej mi, kakšna je razlika med velikim in malim. Kdaj rečemo veliko in kdaj malo?«

»Kos opeke pomeni zelo malo za zidanje hiše, zelo veliko pa, če pade komu na glavo,« odgovori bistri Janezek.

Pohotnež

Po velikem trudu se ji je posrečilo, da je dobila službo privatne tajnice. Kadar jo je pa direktor klical v svojo pisarno, da ji narekuje pisma, takrat je tajnico že od prvega dne spreletaval nekj čuden nemir. Opazila je namreč, da je njen gospodar prav očitno ogledoval njene dolge, vitke noge, ki so tičale v nylon nogavicah in elegantnih čevljih.

Ko se je vrnila v penzion, kjer je stanovala — bilo je revno, a pošteno dekle, ki je živelo od dela svojih rok — se je zaupala svoji prijateljici.

»Bodi previdna, draga,« jo je svarila prijateljica. »V velemestu je nešteto izkušnjav in zapeljivosti. Ne poznaš še mestnega življenja. Če je neko dekle tako lepo, kot si ti — in ti veš, da si lepa — se je težko upirati skušnjavam in živeti življenje brez greha.«

Osebnost njenega direktoja jo je begala. Bil je petintrideset let star mož, visoke rasti, vitke postave, vedno brezhibno oblečen; imel je visoko, inteligentno čelo in odlične kretnje. Njegove besede so bile gospodovalne in ukazujoče, a tople. Skratka: bil je mož, ki je všem vlival spoštovanje, ki pa so ga vendar vsi uslužbenci ljubili.

Ta moški tip pa ni omamljal vseh žensk samo s svojo zunanjostjo, marveč tudi s svojim značajem. Nekega dne sta oba brskala in iskala nekaj po pisarniških spisih, pri čemer sta se po naključju dotaknila z roko. Direktor si po vsem izgledu ni delal iz tega dogodka kdovekaj, za dekleta je pa bil ta dotik kot električni udarec. Dekle je postalo še bolj zmedeno, ker se je ta brutalni človek, ki ji je vsak dan narekoval pisma, s svojimi očmi neprestano sprehajal po njenih nogah.

Kaj naj stori? Bila je temu človeku izročena na milost in nemilost, kajti nikakor ni mogla tvegati, da izgubi službo. Ta pohotnež bo pa situacijo izkoristil, kajti predobro je vedel, da je stenotipistini na svetu kot zvezd na nebu, služb pa je — žal — tako malo. Nedvomno je znal ta človek vse ženske tako omamiti in napraviti iz njih sužnje. Ni verjetno, da ne bo poskusil ujeti v svojo mrežo tudi njo, revno deklico. O, kako brutalni so moški!

Drugi dan je dekle obleklo svojo najlepšo bluzo, toda direktor je izgledal, da tega sploh ni opazil. Najbrž je čakal na znamenje, s katerim mu bo dala spodbudo! Toda dekle je bilo trdno odločeno, da rajši umre, kakor pa da se vda poželenju tega pohotneža. Ko je v svojem stenogramu delala napako za napako, so ji drvele najrazličnejše misli po glavi. Kako se bo to končalo? Ji bo podaril rožo? Jo bo povabil na večerjo? Čakanje je postalo že neznosno. Zaman je poskušala govoriti o vremenu in o pisarniških zadevah. Najbrž je slutil za njenimi besedami vse drug pomen. O, zakaj je bila tako lepa in zakaj so moški tako nizkotni! Njena prijateljica je pač predobro vedela, zakaj jo je tako svarila.

»Vaše nogavice so mi všeč,« je enenkrat rekel direktor.

Dekle mu je hotelo odgovoriti, toda zataknilo se ji je v grlu, da ni spravila besedice iz sebe.

»So drage?«

Njena lica so potemnela. Iz njegovih besed je razumela, da ji bo podaril nekaj parov nogavic. Zakleta se je, da bo njegovo nesramno ponudbo odklonila. Že je zagledala pred seboj razkošno življenje kokete, ki šumi v luksuriožnih toaletah, ki seje poželenje, da žanje bisere. Od sramu nad takim načinom življenja se ji je krčilo srce. Ne! Rajši umre, kakor da bi začela takšno življenje!

Direktor, mož dejanj, pa je nadaljeval: »Danes je sobota in popoldne ste prosti; imate morda za popoldne kakšen dogovor?«

Komaj slišen vzdih ji je ušel preko rdečih, a vendar pobledelih ustnic: »Ne . . .«

»Potem bi vas pa prosil za neko uslugo. Kupite mi, prosim, pol ducata nylon nogavic iste kvalitete, kot so vaše, ki so mi tako všeč. Bodite tako ljubeznivi in opravite ta posel namesto mene, kajti jaz se na nogavice ne razumem.

Rad bi namreč svojo ženo presenetil . . .«

Kaj nam prinaša Prešernova knjižnica za leto 1954

O priljubljenosti knjig Prešernove knjižnice nam ni treba izgubljati besed, prav posebno so pa popularne v naših revirjih. Knjige te naše kulturne ustanove smemo spričo njihove velike naklade šteti za vseslovenske.

V leposlovnem delu knjig Prešernove knjižnice za leto 1954 je treba omeniti knjige dveh naših mladih pisateljev, ki sta se že oba afirmirala v našem slovenskem, eden od njiju pa že v jugoslovanskem književništvu. Mislim namreč povest Cirila Kosmača: »Pomladni dan« in dve noveli Ivana Ribiča: »Stopinje v snegu« in »Zgodbo o zakladu«. Sicer ni nobena teh povesti v naši literaturi nova. Imeli smo priložnost, da jih beremo v prejšnjem »Novem svetu« (predhodnik »Sodobnosti«), prav tako tudi Ribičevo v »Sodobnosti«. Toda Kosmač je svojo v tedanjem »Novem svetu« priobčeno povest spremenil in razširil v 200 strani obsegajočo knjigo, ki je znatno spremenjena od prve. Ribič nam je pa k svoji prvi povesti dodal še »Zgodbo o zakladu«, s katerimi deli je tako rekoč že izpričal svojo zrelost.

Bilo bi pravilno, če bi naši bralci do neke mere že naprej vedeli, kaj bodo brali, hkrati je pa prav, da vedo o teh publikacijah vsi tisti, ki se iz kakršnih koli razlogov do danes ši niso naročili na Prešernovo knjižnico, ki pa bodo ob branju teh vrstic morda le našli nekaj dinarjev za naročnino, kajti knjige res niso drage, s pristopom med člane Prešernove knjižnice bodo pomagali vršiti založbi njeno vzvišeno kulturno nalogo med slovenskim ljudstvom, sebi pa bodo preskrbeli plemenito razvedrilo.

Zakaj pričakujemo s posebnim veseljem in zanimanjem Kosmačevo povest? Nedvomno zato, ker nas pisatelj v njej popelje v naše osvobojene primorske kraje; zato, ker nam piše, ker nam zna s svojim peresom tako čudovito opisovati primorskega človeka, večnega revolucionarja, večno pohlepnega po svobodi, neutrudljivega bajtarja, živečega na bornem, trdem kraškem kamenju — skratka: ker nam zna tako mojstrsko prikazati boj in ljubezen do zemlje tega zatiranega dela slovenskega naroda. Kosmačevo barvanje njegovih junakov, njegovih likov, ocenjevanje razmer v primorskih krajih pred vojno, med njo in po vojni nas pritegne tako močno, da skoro slišimo njegov zveneč jezik. Najljubši je pa Kosmaču mali človek. To ni nič čudnega, saj je tudi sam sin malega, a vendar čudovitega očeta, ki je neuklonljivega značaja, je pa v svojem bistvu vendar mehak, dovzeten za vse, kar je lepo in dobro, pred vsem pa — hlepeč po svobodi. Ko se pisatelj v tej svoji povesti spomni na njemu lasten, poseben način svojega očeta, brez kakšnega olepšavanja in retuširanja, prav surovo realno in docela primerno tistim nedavnim težkim časom, pravi France takole: »Poslal me je v šolo in takrat, ko sem moral pobegniti pred karabinjerji v sosedno Jugoslavijo, je dejal: ‚Le pojdi, pa dobro hodi! Dobro hodi in nikoli ne pozabi, da človek prej umre od obupa kakor pa od lakote!‘« Nobenega stavka o usodi lastne krvi, zgolj pogum in trdota, v kateri se skriva njemu lasten pohlep po svobodi, ki pa jo nudi lahko le sinu.

Če bi iskali vrednost te Kosmačeve knjige, ne moremo mimo njegove ljubezni do svojih krajev. Prav iz nje pa črpa moč za literarno ustvarjanje. Že novela v »Novem svetu«, ki je kratka in zgoščena, je bila dragocen prispevek k spoznavanju naših ljudi v tem predelu naše domovine.

Sam pravi takole: »Nekateri se čudijo, da moji ljudje tam doli nekako prisiljeno sprejemajo druge ljudi. Ali je to čudno? Kdor bo pomislil, da je naš življenj v teh zadnjih petindvajsetih letih ogromno pretrpel in krvavel, ta bo skušal te ljudi pridobiti. In kogar naš človek vzljubi, temu so odprta vsa vrata njegove gostoljubnosti — če so pa nezaupni, jim tega ne štejmo v zlo, temveč le v dobro.«

Zategadelj nam bo ta knjiga, ki bo v kratkem izšla, prinesla nova odkritja v spoznavanju našega življa tam doli v Primorski.

-M-

FILMI

Jugoslovanski film „Vsi na morje“

Prva naša domača filmska glasbena komedija nas v prijetnem ritmu Adamičeve lahke glasbe popelje na sinji Jadran. Staro in novo, mlado in preživelo se zapleta ob navalu letoviščarjev v neko obmorsko mesto. Dana je bila direktiva »Vsi na morje«, gostov polno, hoteli zasedeni, Jugoturist v Beogradu je nakazal gostom že zasedene sobe, skratka resnična dogodivščina z letovanja ob morju, ki ima same vesele strani. Brigadir živinorejske zadruge »striček Paja« je bil prvič na morju in v hotelu. Našel si je hitro prijetno družbo ljubke agronomke Zorice. Ni treba dolgo ugibati, da se vse skupaj godi v Dubrovniku. Vse govori samo o šahovskem prvenstvu. Hotelski vratar Mika kar med službo šahira, njegov kolega Frane se pa ima za velikega Carusa. V hotelu Dalmacija sta se nastanila prava operna pevca Mirko in Alisa. Kulturno-prosvetni referent Ive organizira revijo plesa in petja »Sinji Jadran«. Angažirana pevca sta odpotovala. K sreči je prišel letovat tudi študentovski zabavni orkester. Ive ga je hitro vpregel, revija bo, pela bosta pa striček Paja in Zorica, ki so ju zamenjali z opernima pevcema. Toda Zorica je res znala tudi peti in na odru sta se našla dva srečna človeka — pevec Mirko in študentka Zorica, kriv vsega pa je bil dobričina striček Paja.

Prizor iz filma »Vsi na morje«

Zg'edni pionirji

Pionirji osnovne šole v Loki pri Zidanem mostu so ob koncu Tedna Rdečega križa uredili važno higiensko napravo na šolskem dvorišču. Že dalj časa je bila kanalizacija na dvorišču neuporabna. Ob hudem nalivu je bilo dvorišče poplavljeno, ker se voda ni imela kam stekati. Težko je bilo dobiti delovne moči, da bi to uredili. Na pobudo tovariša šolskega upravitelja so pa pionirji pričeli z odkopavanjem cevi, ki so bile že več časa popolnoma zamašene. Previdno so delali, da ne bi česa pokvarili, cevi dobro izčistili in nato spet vse lepo uredili. Delali so res kakor pravi strokovnjaki, in to pred šolskim poukom, med odmorom in po pouku. Pri delu so se zlasti odlikovali pionirji Perdih, Zelič, Kosem, Bec in še drugi. S tem so prihranili šolskemu proračunu lepo denarno vsoto, ki se bo uporabila v druge koristne namene. Omenjene dijake bodo nagradili s šolskimi potrebščinami.

Pionirji — Posnemajte te učence in tudi vi napravite kaj v prid svoje šole, saj se vedno najde kakšno koristno delo!

Jugoslovanski film „NEVIHTA“

Kratka vsebina beograjskega Avala-filma »Nevihta«, ki so ga posneli po znani Vojnovičevi drami »Ekvinokcij«, je naslednja:

Okrog leta 1867 je živela na obali našega starega Dubrovnika mlada Jela Ledinić. Niko Marinović, ki je zapeljal Jelo in jo zapustil z otrokom samo v nesreči, je odšel v Ameriko, da si tamkaj nagrabi bogastva. In res se mu je to posrečilo z neusmiljenim izkoriščanjem svojih lastnih rojakov. Po mnogih letih se Niko vrne z zlatniki v žepu spet domov. Zahotelo se mu je mlade žene, družine in otrok. Niko hoče za ženo mlado Anico, hčerko bivšega mornariškega kapitana Dražiča, ki ljubi Jelinega sina Iva, poštenega, a revnega tesarja in mornarja. Bogati, objestni Niko je prepričan, da bo Anica postala njegova, sicer bo njenega očeta, ki je zadolžen in odvisen od Nika, pognal na cesto. Da prepreči to nakano svojega nekdanjega zapeljivca in da ostane Anica njenemu sinu Ivu, ki pričakuje z njim otroka, ubije Jela svojega nekdanjega ljubčka Nika s sekiro — sama se pa po tem dejanju zruši v neizmerni bolečini, kajti z rokami, ki so ubile nezvestega Nika, ne more in ne sme objeti svojega sina, da bi mu želela z Anico srečo . . .

Ta jugoslovanski film se sme po sodbi kritikov meriti s kvalitetnimi Rankejevimi in MGM filmi. Vlogo nesrečne Jele igra v »Nevihti« slavna beograjska gledališka tragedinja Marija Crnobori, ki jo poleg Vike Podgorske štejemo med naše največje odrske umetnike.

Prizor iz filma »Nevihta«

Kino »Svoboda-Center« v Trbovljah (Delavski dom) bo predvajal v sredo in četrtek mehiški film

»EN DAN ŽIVLJENJA«

Od petka do ponedeljka pa jugoslovanski film

»NEVIHTA«

v katerem igra znamenita jugoslovanska tragedinja Marija Crnobori.

Razpored predstav bo razviden z lepakov.

Kino »Svoboda« Trbovlje II bo igral v bližnjih dneh jugoslovanski zabavni film

»VSI NA MORJE«

Razpored predstav bo razviden z lepakov.

Kotiček za naše pionirje

Kako sem preživela šolske počitnice

(Pionirski nagradni natečaj)

Letošnje počitnice so nam odklenkale. Kot vsi pionirji, sem tudi jaz doživela mnogo lepega na počitnicah ob sinjem Jadranu. Bila sem v Crikvenici, kjer sem se mnogo kopala.

Nekega lepega dne je prišel ribič sporočit, da se nas gre lahko osem vozit z jadrnico. Vodič nas je odbral z menoj vred. Z veselim srcem smo tekli proti pomolu, kjer je stala jadrnica. Skočili smo v njo in težko pričakovali ribiča. Bil je star in ni mogel tako teči kot mi. Hitro nato je jadrnica zdrsela po morju, proti otoku Krku. Dan nam je bil naklonjen in pihala je lahka sapica. Drseli smo s precejšnjo brzino, vmes pa se pogovarjali in si pravili svoje doživljaje. Čas je naglo mineval in kaj hitro smo se bližali otoku. V hrepenenju, da si ogledamo obljubljeni otok, smo izstopili. Privezali smo jadrnico, sami se pa napotili po otoku.

Ribič nas je vodil po kamenitih poti in dosegli smo do borne koče. Okoli nje je bil majhen vrtič, toda ves obdan s kamenjem. Pred hišo je sedel gospodar in kadil. Začel se je razgovor. Povedal nam je, da je otok Krk precej siromašen, a za njega najlepši kraj. Peljal nas je do svetilnika, ki smo ga v Crikvenici vsak večer opazovali. Ogledali smo si ga natančneje in ugotovili, da ni tako majhen, kot smo ga videli iz daljave.

Ko smo si to ogledali, smo šli nazaj. Poslovili smo se od prijaznega domačina, poskakali zopet v jadrnico in se odpeljali. Na povratku nam je križala pot »Partizanka«. V Crikvenico smo prišli precej pozno. Šli smo takoj k večerji. Tam so nas čakali ostali, ki so nam zavidali za lepo vožnjo. Po večerji smo zaplesali kolo in ta lepi dan se je z večerom končal.

Počitnice so pač nekaj najlepšega. Kmalu bodo spet zimske, ki ne bodo nič manj lepe od poletnih. Le pridno se učimo, da jih bomo z veseljem praznovali!

Ivica Lončarič, IV. razred gimnazije v Trbovljah

— — —

Nagradna posetnica za pionirje

Prav lepo število pravilnih rešitev na našo posetnico iz zadnje številke našega lista so nam pionirke in pionirji prinesli ali pa poslali po pošti, kar smo bili spet prav veseli. Rešitev posetnice se glasi: Maribor.

Strogi žreb je prisodil nagrado za rešitev posetnici pionirki Heleni Gernedl iz Litije štev. 92, ki naj ob priložnosti pošlje po obljubljeno knjižno darilo v naše uredništvo.

Trsta ne damo!

Na nižji gimnaziji na Dolu pri Hrastniku so se pionirji pri pevski uri učili Vodnikovo pesem »Brambovska«. Ko so dijaki že znali zapeti tudi drugo kitico (»Drava čigava je, Soča čigava.«), je učitelj poklical učence, naj poskusijo zložiti še tretjo kitico, ki naj bi bila sodobna in ki naj bi govorila o naši borbi za Trst. Po kratkem ugibanju so dijaki spesnili sledeče vrstice:

Istra čigava je?
Trsta ne damo, ne!
In bomo var'vali, kdo ju če 'met?
Tujega nočemo,
Svojega ne damo!
Kje so sovražniki?
Jih č'mo nabit'!

Ko so sestavljali besedilo napeva: »Kje so sovražniki . . .«, je neka dijakinja predlagala takole: »Kje so polentarji . . .«. Šele ko je učitelj pojasnil učencem, da pomeni beseda »polentarji« revščino, ki jo malo briga usoda Trsta, so to besedo opustili.

Zadnja kitica se je na mah priljubila vsem in sedaj krepko odmeva po razredih in na cesti.

-i.

Čudna številka 7

Ne vemo, dragi pionirji, če ste morda že kdaj opazili, da je številka 7 zelo čudna. Evo vam primere:

1x15873x7=111.111
2x15873x7=222.222
3x15873x7=333.333
4x15873x7=444.444
5x15873x7=555.555
6x15873x7=666.666
7x15873x7=777.777
8x15873x7=888.888
9x15873x7=999.999

Nagradni magični kvadrat za pionirje

Matija Cestnik, dijak, Trbovlje, Cesta Tončke Čečeve 26, nam je poslal spodnji magični kvadrat. Rešite ga!

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Vodoravno in navpično: 1. mesto v Grčiji; 2. grška črka (tudi znamka ure); 3. del stroja ali voza; 4. razreši, odgoneti, potuhtaj; 5. svojilni zaimek.

Črke: AAAA, EE GG II, JJ, LL, M, NNNN, OO, S, UU, Ž.

Rešitve nam prinesite ali pa pošljite do sobote, 21. novembra, opoldne. Tudi tokrat bo izžrebani dobil od uredništva našega lista lepo knjižno darilo.

O Shawu

Bernard Shaw je bil nekoč povabljen v neko višjo londonsko družbo. Tu je bila tudi neka dama, s katero se Shaw ni dobro zlagal. Zbadala sta se, kjer koli sta se srečala. Shaw je s prijaznim obrazom stopil k nji in rekel: »Milostljiva, kako ste očarljivo lepi.« Dama se je zasmejala in mu zabrusila: »Hvala za poklon; jaz vam ga žal ne morem vrniti.« Shaw res ni bil lepega obraza, a se je znašel: »O, nič lažjega, milostljiva, storite isto, kar sem storil jaz.« »Kaj pa?« — »Zlažite se!«

F. F. B. 3

„Seveda bom molčal...“

Oddahnil sem se. Seveda sem se zmotil. Bil je le privid v svetlobnih refleksih. Njegov obraz je imel preproste poteze, ki niso vzbujale bojazni. Ogovoril me je s poudarjeno prijaznostjo:

»Upam, da se ne dolgočasite preveč, gospod doktor. Za vas je verjetno to zgubljen večer.«

»Nikakor ne,« sem začel zatrjevati. »Vsi ste nad vse pričakovanje ljubeznivi z menoj, da tega skoraj ne bi smel pričakovati, ker sem prišel k vam kot tujec. Ne bi rad čakal na trenutek, da bi vam bil v napoto.«

»Tega se vam ni treba bati, gospod doktor,« je pristavila Mamm. »Toda če nam hočete s svojo pripombo že napovedati svoj umik,« — ob teh besedah se je hudomušno nasmehnila — »tedaj vas moram pač opozoriti, da pred polnočjo ne morete domov. Tega ne bi mogla zagovarjati pred drugimi.«

Nekam začudeno sem jo pogledal, kajti nisem si bil na jasnem, kaj je hotela reči. Pa ji je prišel Dickson na pomoč. »Ali veste, da v naši hiši spet straši?«

»Pri nas da straši?«

»Da, opolnoči. Na vrtu in v hiši. Bela žena že spet hodi nekaj časa okrog.«

»Kakšne neumnosti pa spet govorite,« se je zasmejala Dulcie in tudi jaz sem zapotegnil obraz. Eddington je zaničljivo zlomil svojo cigareto. Mamm je pa rekla čisto resno: »Gordon in njegova žena sta belo ženo videla. Dvakrat ali trikrat o polnoči. Gre skozi vrt in stopi v hišo, nato pa izgine. Gordon je vzel s seboj psa in čakal na belo ženo. Toda pes mu je ušel in pribežal domov z naježeno dlako.«

»Ali je bela žena že starejši gost v hiši?« sem vprašal porogljivo.

»Pravijo, da je pred davnimi leti prihajala in odhajala iz hiše,« je odgovorila Mamm. »Potem je za več let izginila, sedaj se je pa pred kratkim spet prikazala. Njen prihod ne pomeni nič dobrega.«

Na terasi so se začuli koraki Anthonyja. Bil je sam in je zadnje besede še dobro slišal. Nato pa je Anthony izrekel besede, ki so me začudile, kajti poznal sem ga kot trezno in stvarno mislečega človeka. »Čisto enostavna ta stvar ni,« je rekel, »tudi jaz sem to belo ženo videl.«

»Kdaj?«

»Predsinočnjim. Proti polnoči.«

»Kako je izgledala?«

Anthony je nato spregovoril počasi, kakor da si sliko prikazni še enkrat ustvarja pred očmi: »Izgledala je natanko tako, kakor če bi slikal kakšno prikazen. Vsa v belem, konture motne, izginjajoče.«

»In njen obraz?«

»Ni imela obraza; vsaj jaz ga nisem videl.«

»Se je prikazen premikala, letala ali hodila?«

»Hodila,« je dejal Anthony. Sicer je pa nisem videl samo jaz. Poleg mene je stala tedaj ob oknu gospa Gordon.«

»Prosim te, Anthony, saj je vendar nemogoče, da bi ti veroval v strahove. Nekdo mora zbijati na vrtu z vami neslane šale.«

Tu pa me je spravil Anthony s svojim odgovorom že drugič v začudenje. »Želel bi, Gaston, da bi imel ti prav. Res bi to želel.«

Mamm je pobledela. Eddington je strmel v zadregi v svoj prazni kozarec. Dulcie se je stisnila k materi, Dickson je pa gledal mene. Toda molčal sem. Kaj naj tu še rečem? Končno sem dejal: »Čudno, a vendar resnično je, da vse te povesti o strahovih uspevajo posebno v Angliji.«

Eddington je tedaj postavil svoj kozarec precej trdo na mizo. Led v njem je zažvenketal, toda kozarec se ni razbil. »To prihaja od tega,« je dejal počasi, »ker je pri nas v Angliji vsepovsod toliko ropotij in stare navlake.«

Moral sem se mu nasmejati. Ta trenutek mi je bil simpatičen, čeravno se za njegovo opazko ni nihče zmenil.

Bilo je ravno o polnoči, ko sva z Anthonyjem vstala. John Dickson je predlagal, da bi mi dal s seboj svetilko. Če bova z Anthonyjem srečno prispela domov, naj mu z mahanjem svetilke dam znamenje, da je vse v redu. Toda v hiši sploh ni bilo nobene svetilke, da bi jo vzela s seboj, poleg tega je pa svetil mesec, tako da ni bilo nevarnosti, da bi zgrešila pot.

Ko sva odšla, so za nama zaropotale naoknice. »Zelo se jim mudi v posteljo,« je menil Anthony. »To se pravi, da sva ostala pol ure predolgo.« Kadil je, vendar ne pipo, marveč cigareto. Ko je govoril, je klatil z roko po zraku, da je goreča cigareta izgledala kot plesoča kresnica.

Šla sva čez trato na vrtu, nato pa čez polje. Bližala sva se gozdiču, ki sva ga morala presekati, da sva se izognila poti po dolgi zaviti cesti.

Naenkrat sva oba obstala. Iz gostega grmovja je prihajal šum. Zdelo se nama je, da vidiva bežeče sence.

»Najbrž bodo divji prašiči,« je menil Anthony. Če bova šla prihodnje dni na lov, bova vedela, kje naj jih iščeva. Dal bom tu raztresti vrečo krompirja, da si bodo divji prašiči zapomnili kraj in se spet vrnili.«

Iz najine hiše sva opazila luč. Gordon je najbrž slišal, da se vračava. Stal je med vrati in čakal.

»Dober večer, gospod! Profesor Passmore je spet telefoniral. Prosil je, da ga jutri dopoldne pokličete.«

»Hvala, Gordon. Drugih novic ni?«

»Ne, gospod.«

Nato sva se poslovila in odšla k počitku.

Bil sem od obilice govorjenja ta večer omoten kot muha pozimi. Vlegel sem se, vendar sem še precej časa bedel. Razmišljal sem o vsem, kar sem nocoj slišal. Rad bi pomagal vsem, kajti imel sem občutek, da potrebujejo pomoč. Toda za vse miselne zveze sem zvedel žal prepozno. Ni mogoče komu pomagati, če ima usoda druge namene.

Kakor je bila moja navada, sem pustil tudi to noč okno odprto. Vendar je moral biti v sobi prepih, ali se je pa noč zelo shladila. Ko sem se namreč zjutraj zbudil, sem imel trd vrat, ki me je pri vsakem najmanjšem pregibu zabolel.

Ko sva se z Anthonyjem dobila pri zajtrku, je takoj opazil mojo nadlogo. Natrl mi je tilnik s kafrinim oljem. Govoril je tudi o usedlinah sečne kisline. Nato mi je odleglo.

Obetal se je spet lep dan. Anthony si je zapalil svojo pipo, jaz pa sem vzel svoje cigarete in vsedla sva se pred hišo na sonce. Anthony je s posebno vnemo bral najnovejše časnike, jaz pa sem preletel po njih samo nekaj naslovov. V sobi je gospa Gordon pripravljala mizo. Opozorila je naju, da dobiva obisk.

Spustila sva časnike v naročje. Preko trate sta prihajali dve dami. Spoznal sem takoj obe, toda Anthonyju se je zdelo potrebno, da mi osveži spomin, kajti rekel je: »Mamm Caerlon in Dulcie.« Nato sva vstala in šla obisku naproti.

Mamm je bila v sivi platneni obleki, okrog Dulcie je pa migotalo nekaj rožastega. Čez roko je imela položen plavi jopič.

»Če bi vaju ne videli sedeti pred hišo, ne bi bili prišli,« je rekla Mamm. »Ne spomnim se več, če ste bili kdaj med zaspanci, Anthony. Morda vi, gospod doktor Caillat?«

»Mamm je pravkar našla dve štiriperesni deteljici,« je hitela Dulcie. »Pomislite: kar dve naenkrat! Mamm ima vedno srečo.«

(Dalje prihodnjič)

Kultura in Šport

Trbovlje je dobilo novo, moderno dvostezno kegljišče

Trbovlje so spet pridobile nov športni objekt — v soboto, 14. novembra, je ŠD »Rudar« na slovesen način odprl v svojih prostorih moderno dvostezno kegljišče. Pri tej društveni slavnosti so se zbrali aktivni športniki kegljaške akcije ŠD »Rudarja« ter predstavniki ljudske oblasti okraja in mesta Trbovlje.

Predsednik društva tov Milan Kožuh je naglasil pomen te nove športne naprave ter dejal, da je ŠD »Rudar« z delom dokazal da ima pravilno začrtano pot. To je že tretji objekt, ki ga ŠD »Rudar« daje v uporabo našemu delovnemu človeku v razvedrilo po njegovem napornem delu.

Načelnik kegljaške sekcije tov. France Podlunšek je nato prevzel v upravo novo kegljišče ter še enkrat izrekel zahvalo vsem tistim ki so pripomogli k zgraditvi tega športnega objekta. Takoj nato sta odprli kegljišče dve ekipi, in sicer predstavniki oblasti in ustanov ter aktivni kegljači ŠD »Rudarja«. Rezultat tega zanimivega dvoboja je bil, da bi lahko starejši kegljači s pridnim treningom celo ogrožali aktivne športnike.

Novo dvostezno kegljišče je lep prispevek k poživitvi tega športa, ki je bil v Trbovljah že pred 50 leti zelo razvit, saj se je v tistih časih dnevno gojil na 6 kegljiščih. — Zasluge pri izgradnji novega modernega kegljišča imajo predvsem naša podjetja ter OLO Trbovlje in mestni ljudski odbor Krivični bi pa bili, če ne bi ob tej novi športni pridobitvi v Trbovljah pohvalili tudi neutrudnega tov. Naceta Ravnikarja, ki je bil ves čas gradnje ob vsakem koraku v pomoč, prav tako pa seveda vse aktivne igralce kegljaške sekcije ŠD »Rudarja«.

Rokomet

MOŠKI: BRANIK — RUDAR 10:9 (4:6)

V drugi tekmi, ki je veljala kot prvenstvena v slovenski ligi, so igralci Branika dosegli tesno zmago nad Rudarjem iz Trbovelj — 10:9 (4:6). Gostje so dobro pričeli in že v začetku nevarno ogrožali vrata domačinov. Zlasti pogosti Radejevi streli so pomenili veliko nevarnost za domačega vratarja, ki se je imel priliko izkazati, med drugim je ubranil tudi dobro streljano trinajstmetrovko. Domačini so igrali preveč po sredini in so vse premalo zaposlovali svoja krila. Proti koncu igre sta bila dva igralca Rudarja začasno izključena, kar so rezultat 10:9. Če bi bili gostje igrali taktično boljše, bi domačinom verjetno ne uspelo zmagati. Obe tekmi je sodil Kastelec dobro. Na obeh tekmah je bilo samo po nekaj desetin gledalcev.

Po »Večeru«

PRVENSTVO SLOVENIJE V NOGOMETU

RUDAR (Trbov.) : RUDAR (Velenje) 5:0 (1:0)

Rezultat tekme je bil res 5:0 za Rudarja iz Trbovelj, toda to, r smo poudarili že zadnjikrat, velja še v večji meri za nedeljsko tekmo, da namreč nogometaši trboveljskega Rudarja po nepotrebnem preigravajo, čakajo in v odločilnih trenutkih omahujejo Te slabosti so spet vzrok, da ni bil uspeh domačinov še boljši Poleg navedenih napak pa opazimo pri Trboveljčanih prečestokrat pretirano samozavest, ki jim je že tolikokrat škodila in to tudi v nedeljo, češ »Velenjčane bomo pa že premagali!« Če bo moštvo našega Rudarja igralo zadnjo tekmo v jesenskem delu prvenstva v Murski Soboti tako domišljavo, potem lahko že danes računamo s porazom trboveljskega nogometnega prvaka.

Res je, da je tudi tokrat imela enajstorica domačega Rudarja ves čas igre 80-odstotno terensko premoč vendar je pa ni znala izkoristiti, saj je napadalna vrsta kar tekmovala, kdo bo bolj streljal mimo ali pa preko gola Še najbolj sta se trudila v obrambi Šorel in Blatnik, pa tudi obema branilcema ni kaj očitati. Prav priden je bil nadalje Lamovšek. Vse do 18. minute prvega polčasa smo čakali, da se je zamajala mreža gostov. Opresnik je dosegel vodstvo ki je ostalo do konca prvega polčasa

V drugem delu igre so dali od Trboveljčanov gole Koritnik v 49., Knavs v 54., Gačnik v 65. in spet Opresnik v 85. minuti. — Sodil je z manjšimi napakami Benčina iz Hrastnika, pa tudi stranski sodnik Jordan ni imel ravno najboljši dan. Predvsem je grešil v presojanju offsideov.

V predtekmi slovensko-hrvatske rokometne lige za žene je ekipa Rudarja zasluženo izgubila proti boljšim igralkam »Svobode« iz Ljubljane s 3:2 (1:1).

Proletarec (Zagorje) — Kovinar (Štore) 4:3

V nedeljski nogometni tekmi proti Kovinarju iz Štor je zagorski Proletarec pokazal, kako se ne sme igrati Z malo več sreče bi gostje kmalu odnesli iz Zagorja najmanj eno točko. Gostje so bili tehnično sicer slabši, vendar so igrali požrtvovalno ter startali na prvo žogo. — Gole za Proletarca so dali v 35. minuti Prašnikar iz enajstmetrovke, nadalje Ogrinc v 77. in 86 minuti ter Vipotnik v 89. minuti. Gostje so dosegli gole v 75, 81. in 84. minuti.

Sodil je prav dobro pred 400 gledalci Presinger iz Celja.

Novi izsledki za umetno oplajanje živine

Z najnovejšimi poskusi je znanstvenikom uspelo ohraniti bikovo seme aktivno tudi 10 let.

Najnovejši razvoj, ki so ga dosegli znanstveniki pri umetnem oplojevanju živine, katero so uvedli med vojno, bo verjetno dovedel do revolucionarnih sprememb pri oplojevanju živine po vsem svetu. Z uporabo izsledkov teh znanstvenih raziskav, bodo živinorejci vsega sveta lahko uvedli živino britanske pasme, ne da bi morali zato kupiti plemenske bike.

Glavna ovira te metode za umetno oplojevanje goveje živine je bila doslej v tem, da postane bikovo seme neaktivno, če je starejše kot tri dni. Z najnovejšimi poskusi pa je znanstvenikom uspelo, da ohranijo seme aktivno tudi deset let. Po novi metodi shranijo seme v ledu pri temperaturi —70 stopinj C, ko pa ga potrebujejo za umetno oploditev krav, ga odtalijo in segrejejo na telesno temperaturo živine. Ta nova metoda za umetno oplojevanje goveje živine je že vzbudila veliko zanimanje strokovnjakov za mlekarstvo. Tržna komisija za mleko pa je že pričela s poskusi po tej novi metodi.

Če se bo metoda izkazala za uspešno, bodo kmetje prihranili velike vsote denarja, istočasno pa bodo lahko redili le najboljše pasme živine. Ne bo jim treba več plačevati visokih cen za nakup dobrih plemenskih bikov ter si bodo prihranili tudi vse stroške za njihovo vzdrževanje. V državah, kjer je splošna raven živine zelo nizka, pa bo po novi metodi mogoče križanje z najboljšimi pasmami britanskih bikov. Strokovnjaki so mnenja, da bo poteklo še precej časa, preden bo mogoče novi sistem organizirati na širši osnovi, vendar predvidevajo, da se bo z njegovo uvedbo lahko zelo zmanjšalo pomanjkanje mesa in masla.

PRODAM

Postelji z vložki, posteljni omarici, mizo in stola ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

POSLOVODJO IŠČEMO za večjo trgovino z mešanim blagom, dobro verzirano moč; sprejemamo pismene ponudbe na »Potrošnik« Hrastnik.

PREKLIC

Podpisani preklicujem neresnične govorice proti občini na Dolu pri Hrastniku in se ji zahvaljujem, da je ljudski odbor odstopil od tožbe. — Franc Goluh, Dol pri Hrastniku.

PREKLIC

Preklicujem žaljivke proti Jožefi Kalšek, Podkraj, in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. — Ivana Jerman, Podkraj-Zagorje.

Dežni plašči sledijo modi

V Veliki Britaniji so v zadnjih sedmih ali osmih letih izvedli v tekstilnem svetu pravcato revolucijo, katere sadove uživajo sedaj ženske skoraj povsod po svetu. Raznim tkaninam, kot na primer bombažastim, so dali popolnoma nov videz, s posebnimi postopki so dosegli, da se ne mečkajo in pri pranju ne skrčijo ter da njihova površina, ki je lahko gladka ali pa ima izbočene pike, ali kvadrate ali rombe, ne izgubi leska.

Bradsylda je ena izmed najboljših novih impregnacij. Pri tem postopku, ki ga je uvedla Zveza bradfordskih barvarjev, uporabljajo silikate. Njegove prednosti so poznali že mnogi izdelovalci dežnih plaščev; na eni izmed nedavnih razstav so prikazali številne svilene plašče, ki so bili impregnirani s tem postopkom.

S tem postopkom lahko impregnirajo vse tkanine, Acetatne, nylonske in terilenske so po impregnaciji prav tako lepe kot prej, včasih še celo bolj. Voda odteka z njih kot s perja vodnih ptic.

Med prednostmi, ki jih nudi novi način impregnacije, je tudi ta, da ne preprečuje »dihanje« kože in novi plašči zato niso več tako neprijetno topli, kot so bili dežni plašči včasih.

Vse to omogoča risarjem, da se pri zamišljanju dežnih plaščev ravnajo po smernicah mode. Novi modeli so večinoma ohlapni, tako da jih lahko nosimo čez obleko ali kostim, ne da bi ju zmečkali. Opaziti pa je tudi modele, ki se v pasu tesno prilegajo životu in so spodaj široki.

Ramena so padajoča in raglan rokavi še vedno prevladujejo, čeprav je videti tudi tako imenovane »pingvinske« rokave, ki so všitj globoko pod ramenom in napravijo spredaj in zadaj oster kot.

Med tkaninami za izdelovanje dežnih plaščev so modnim strokovnjakom sicer še vedno zelo priljubljene rayonske, vendar pa radi segajo tudi po bombažastih, posebno po bombažastih tweedih.

VELETRGOVINA Z VINOM, ŽGANIMI PIJAČAMI IN SADJEM

»VINO-SADJE«

MARIBOR, Mejska cesta 10

nudi pisano izbiro odprtih štajerskih izbranih VIN, pa tudi ostalih. Buteljčna vina in druge žgane pijače.

Postrežba je solidna. Cene konkurenčne.

Za naročila se obračajte na našega zastopnika za okraj Trbovlje in Litijo, tov. Leona Kavška, Trbovlje.

Želite doseči visoko starost?

V Parizu živeči nečak znamenitega ruskega profesorja Aleksandra Bogomolca je izdal knjigo »Ljudje se prezgodaj starajo«, ki dosega na Zahodu rekordne naklade. V svoji knjigi pravi, da bi ljudje lahko dosegli starost 150 let, če bi pravilno živeli. Njegovi življenjski nasveti so vredni, da o njih razmišljamo. V naslednjem majhna izbira:

★

Če je zjutraj, ko se zbudite, sonce že na nebu, ne ostanite več v postelji. Ne vstanite pa takoj. Hodite nekaj minut počasi okrog

★

Ne zajtrkujte v postelji. Ko se zbudite, spijte kozarec sveže, a ne premrzle vode, če mogoče z majhnim koleščkom citrone (ne sadnih sokov!).

★

Mnogi nimajo kopalnice. Absolutno potrebno pa je, da vzamejo najmanj dvakrat na teden polno kopel. Ni pa treba, da se kopamo zjutraj. Bolj priporočljive so kopeli zvečer, zlasti ob vročih poletnih dneh in pozimi. Ne potapljajte obraza nikdar v vodo, v kateri ste kopali telo. Obraz terja drugačno nego kot telo.

★

Umijte si lase po enkrat tedensko. Češite jih počasi, ne pritiskajte pa glavnike preveč na kožo. Kljub vsem trditvam ni res, da bi trenje kože na glavi pospeševalo rast las. Če ste navajeni, da lase krtačite, potem delajte to počasi in samo z rahlim pritiskom in ne predolgo.

★

Dihajte samo skozi nos in ne skozi usta. Zjutraj je dobro, če si nosnice »odpremo«. To napravite tako, da poleti uvedete v nosnice lahko soljeno vodo, pozimi pa pooljena mazila. Ko gremo spat, pazimo na nos. Nos mora biti prost, da v spanju lahko neovirano dihate.

★

Držite noge vedno tople. Navada Angležinj, da nosijo pozimi volnene nogavice, je odlična. To velja zlasti za ženske, ki nosijo pozimi prelahke nogavice.

★

Zelo važen je počitek po kosilu. Je pa mnogo ljudi, ki ne morejo biti takrat doma. Tem ljudem priporočamo v nadomestilo, da po kosilu še posedijo četrt ure popolnoma nepremično. Pri tem naj noge iztegnejo, glavo pa naslonijo nazaj na stol. Preden začnemo spet z delom, je priporočljiv kratek, počasen sprehod.

★

Vsak dan moramo spati najmanj 7 do 8 ur, kjer pa v spanje lahko vštejemo 30-minutni počitek po kosilu, seveda pod pogojem, da smo takrat res spali.

Spati moramo pri odprtem oknu. Če v ostri zimi to ni mogoče, potem pred spanjem prezračimo spalnico.

★

Pri delu je vsaka drža telesa, če traja predolgo, nezdrava in škodljiva, če delamo to trajno. Morali bi vsako uro za dve ali tri minute to držo spremeniti, torej vstati, ali pa sesti. Prenehajmo torej z delom ter napravimo za spremembo nekaj počasnih gibov.

Če med delom začutimo močno utrujenost, tedaj se naslonimo nazaj za dve ali tri minute.

Če iztegnemo telo, ni absolutno potrebno, da se vležemo. Zadržimo se pa, če sedimo ali pa stojimo, popolnoma mirno. Izberimo si pri tem takšno držo ali lego, kjer bo naše telo najbolj sproščeno.

★

Ne kadimo nikdar v »verigi«. Napravimo med vsakima 2 cigaretama ali pipama dolgo pavzo. Po možnosti ne kadimo med hojo. Ne spimo v zakajeni sobi. Uporabljajmo cigaretne ustnike ali pa pipo. Očistimo jih dnevno z alkoholom. Cigarete ne držimo vedno v ustih. Če sedimo pri delu, kadimo čim manj. Dim je, če smo pri delu sklonjeni čez mizo, silno škodljiv za oči. Ne kadimo nikdar ponoči, tudi ne zjutraj in ne pol ure pred jedjo. Kadimo tudi kolikor mogoče malo, preden gremo spat. Kadimo največ popoldne, manj pa zjutraj in zvečer.

LOVSKI KOTIČEK

Če cigan odira lisjaka

Pred leti sem na nekem obhodu lovskega revirja ustrelil krasnega lisjaka. Med potjo so mi ponudili zanj več, kot je bil stvarno vreden. Zaradi njegove izredno lepe kože sem si ga hotel obdržati in ponudbe nisem sprejel.

Iz revirja do mojega takratnega doma sem imel z vlakom kakšne pol ure vožnje. Ker sem imel nočno službo, sem se mimogrede oglasil pri svojem lovskem prijatelju, da ga poprosim, naj mi odere ustreljeno mrcino, ker sem hotel iti pred službo še malo počivat. Obljubil mi je, da mi bo napravil uslugo, vendar šele ob dveh popoldne.

Kakor vsak lovec, sem po prihodu domov osnažil puško, lisjak pa je visel medtem na končnici stola. Kar nekdo potrka. »Z dovoljenjem,« pravi došlec in vstopi; med vrati stoji cigan in me vpraša, če imam morda za popraviti kakšen dežnik ali pa za nabrusiti škarje: oči pa je imel nepremično uprte v lisjaka. Ko mu odgovorim, da nimam zanj nobenega naročila, še vedno ni odšel. Stal je kot pribit. Končno pa je le iztisnil iz sebe: »Gospon, kam bute deli mesu?«

»Zakopal ga bom vendar,« mu odgovorim.

»Nemojte, gospon, ja bi ga kupio,« mi pravi cigan.

»No, prav,« mu odgovorim, »meso dobite brezplačno, samo po drugi uri popoldne so oglasite.«

Ko sva s ciganom opravila, sem šel ležat. Še prej sem svakinji naročil, naj me pred tretjo uro popoldne ne budi.

Menda bo le res, kar trdijo, da je ciganska kri nemirna. Že okrog desetih dopoldne — bilo je kakšni dve uri pozneje — pride ciganova žena vprašat za meso. Ker pa se je lisjak še grel v svojem kožuhu, je prošnja ciganke ostala seveda neizpolnjena. Tik pred dvanajsto uro opoldne pa spet priteče nekdo. Bil je majhen ciganček; ta je zgovorno pripovedoval moji svakinji, da bi lahko za primer, da lisjak še ni odrt, to mogel napraviti njegov oče; strokovnjak da je za takšne reči.

Svakinja seveda — ženska je pač ženska — se v te reči ni razumela. S predlogom malega cigančka se je strinjala. Mislila je pač, da mi bo s tem celo ustregla.

Ciganček je ves nasmejan odhitel po očeta. Kmalu jo primahata oba, veseleč se pač dobre pečenke.

Na dvorišču pod oknom sta se oba »strokovnjaško« lotila dela; okrog njiju se je nabrala cela gruča mladih gledalcev. Jaz pa sem med tem spal spanje pravičnega. Verjetno sem imel lepše sanje, kot pa je bila žal neusmiljena resničnost.

Po drugi uri popoldne me pokliče svakinja in pravi: »Tvoj prijatelj je bil tu; trdil je, da je lisjakova koža zanič.«

»Kako, hudiča, saj vendar vem, da je njegova koža ena izmed prvovrstnih!«

»Ne vem,« mi odgovori svakinja, »tvoj prijatelj je rekel, da je kožo pokvaril cigan.

»Kakšen cigan? Kaj ima ta opraviti s kožo?« jo primem.

»Saj lisjaka vendar on odira!« mi pravi svakinja.

Lahko si mislite, kako sem jo pogledal. Seveda sem se svakinji zelo zelo glasno zahvalil za njeno »salomonsko« modrost, da je dovolila ciganu odirati lisjaka.

Vstanem iz postelje in pogledam skozi okno: okrog cigana je stalo dvajset njegovih otrok — oči so se jim bliskale od radovednosti in občudovanja kosmate zverine — štirje junaki pa so jo držali vsak za eno kosmato šapo, medtem ko cigan mrcvari kožo z lisjaka kot s poginulega konja.

Za njegovo »strokovnjaško« opravljeno delo se je usula skozi okno na cigana pohvala za pohvalo, nato pa je cigan moral zverino ocvreti s kožo in mesom, veseleč se, da je svojo odnesel celo.

Tako se zgodi lovcu, če mu cigan odira lisjaka.

D.

„Beli Indijanci" v Braziliji

Brazilija je država, ki ima še vse polno neprehodnih pragozdov. Sedaj je tamkajšnja vlada prvič v zgodovini pričela popisovati indijansko prebivalstvo. Posamezni popisovalci bodo šli v neprehodne predele z letali, čolni, na konjih in mulah, največ pa peš, kakor so od nekdaj delali najrazličnejši raziskovalci. Vendar ne gre samo za popisovanje Indijancev, temveč tudi za ostale važne podatke, ki bodo koristili znanstvenikom.

Brazilska vlada ne ve, koliko Indijancev je v deželi. Nekateri sodijo, da jih je okrog 200.000, drugi spet, da presegajo 1 milijon. Narodoslovci menijo, da so vse številke nezanesljive, kajti v Braziliji je še na tisoče kvadratnih km, kamor še ni stopila noga belega človeka. Več indijanskih plemen živi globoko v džungli, in sploh nimajo stikov z ostalim svetom. Sodijo, da bodo na ta način odkrili nova plemena v nepreglednem področju Para, ki se razprostira med rekama Ksingu in Tapahosa, pritokoma Amazonke.

Doslej so sodili, da je v Braziliji okrog 200 indijanskih plemen, ki govore 70 različnih jezikov. Toda čimbolj je prodirala civilizacija v nepregledne džungle, tem bolj je odkrivala nova in nova plemena. Letos so n. pr odkrili tri nova plemena, neki misijonar pa je celo sporočil, da je v državi Mato Grosso srečal doslej nevidene »bele Indijance«.

Večina brazilskih Indijacev so dobri lovci in ribiči, ki žive ob rekah. Ostali domačini, naseljeni proč od rek, zbirajo divje plodove v pragozdovih ter na primitven način goje žitarice in okusno korenje. Navadni Indijanci žive v skupinah po 200 ljudi. Tu love ali obdelujejo polje, dokler zemlje povsem ne iztrošijo. Po petih letih se odtod izselo v druge predele. Ta navada domačinov je privedla do tega, da doslej niso mogli ugotoviti njih natančnega števila. Večina med njimi je z belci v dobrih odnosih. Obstajajo pa tudi plemena, ki so zakleti sovražniki belcev in jih napadajo, kakor hitro jih zagledajo. Kopja in puščice so njih glavno orožje. Pred leti si lahko naletel tudi na ljudožrce, vendar ta navada sedaj izginja.

Medvedja nevarnost še ni mimo

Pri nas — boste dejali — je že! To je tudi res! Toda gornji naslov velja Japonski Kakor poroča tamkajšnji tisk imajo medvedi prav toliko sreče pri lovu na ljudi kakor ljudje na medvede V zadnjih osmih tednih so lačni medvedi težko ranili več sto ljudi tri pa so povsem raztrgali. Lovci so s svoje strani ujeli 400 kosmatincev.

Školjke velikanke

Na podvodnih grebenih vzdolž avstralske obale žive največji mehkužci, ki jih poznamo danes. To so ogromni polži in školjke, ki dosežejo dolžino 12 metrov in tehtajo več kot 200 kilogramov.

— — —

Statistika, ki bo zanimala tudi vas

Kakor poroča švicarski časopis »Medicine et Hygienne«, so zdravniki pri obdukcijah umrlih prebivalcev Basela, Stockholma in Kopenhagena ugotovili, da je vsaj vsak deseti pokojnik v življenju bolehal na želodčnem čiru ali čiru na dvanajstniku. Večina za svojo bolezen ni sploh vedela.

Redno opazovanje nekega zavarovalnega zavoda v ZDA je pokazalo, da boleha 7 odstotkov vseh bolnikov za čirastimi boleznimi. Statistika v ZDA kaže, da boleha 2,4 odst Američanov med tridesetim in štirideset im letom na bolezni te vrste, t. j. skoraj da 1,500.000 oseb. Samo 8 odst. bolnikov je doseglo v službi 65 let in si tako pridobilo pravico do pokojnine.

Vendar zdravnik Bochus trdi, da je mogoče čiraste bolezni dokončno ozdraviti, če se bolniki zaupajo specialistu ali če pametno žive. Po ozdravitvi je potrebno rentgensko nadzorstvo vsaj vsakih 6 mesecev. Če ne čutimo več bolečin, še ne pomeni, da je nevarnost že mimo.

Listnica uredništva

Milan Lah, Radeče 65. — Poslanega popravka ne moremo priobčiti iz načelnega razloga. Pošljite popravek tistemu listu, ki se je spotaknil ob razmere ustanove, ki jo navajate v vašem dopisu. — Uredništvo.